

31992L0043

22.7.1992

DZIENNIK URZĘDOWY WSPÓLNOT EUROPEJSKICH

L 206/7

DYREKTYWA RADY 92/43/EWG
z dnia 21 maja 1992 r.
w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory

RADA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH,

uwzględniając Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Gospodarczą, w szczególności jego art. 130s,

uwzględniając wniosek Komisji ⁽¹⁾,

uwzględniając opinię Parlamentu Europejskiego ⁽²⁾,

uwzględniając opinię Komitetu Ekonomiczno-Społecznego ⁽³⁾,

a także mając na uwadze, co następuje:

zachowanie, ochrona i poprawa jakości środowiska, w tym ochrona siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory jest istotnym celem stanowiącym element realizacji ogólnego interesu Wspólnoty wyrażonego w art. 130r Traktatu;

polityka Wspólnoty Europejskiej i program działań w zakresie ochrony środowiska (na lata 1987–1992) ⁽⁴⁾ przewidują środki dotyczące ochrony przyrody i zasobów naturalnych;

uznając za główny cel niniejszej dyrektywy wspieranie zachowania różnorodności biologicznej przy uwzględnieniu wymagań gospodarczych, społecznych, kulturowych i regionalnych, niniejsza dyrektywa przyczynia się do realizacji ogólnego celu polegającego na trwałym rozwoju; zachowanie takiej różnorodności biologicznej może w niektórych przypadkach wymagać utrzymania lub wręcz pobudzania działalności człowieka;

na europejskim terytorium Państw Członkowskich stan siedlisk przyrodniczych nadal się pogarsza i coraz większa liczba dzikich gatunków jest poważnie zagrożona; jeśli się uwzględni, iż zagrożone siedliska i gatunki tworzą część dziedzictwa naturalnego Wspólnoty i że dotyczące ich zagrożenia mają często charakter transgraniczny, konieczne jest w celu ich ochrony podjęcie środków na poziomie wspólnotowym;

ze względu na zagrożenia niektórych typów siedlisk przyrodniczych i niektórych gatunków konieczne jest, w celu wspierania szybkiego wprowadzenia w życie środków zmierzających do ich ochrony, uznanie ich za mające priorytetowe znaczenie;

w celu odtworzenia lub zachowania siedlisk przyrodniczych i gatunków, objętych zakresem zainteresowania Wspólnoty, we właściwym stanie ochrony, konieczne jest wyznaczenie specjalnych obszarów ochrony w celu stworzenia spójnej europejskiej sieci ekologicznej zgodnie z wyznaczonym harmonogramem;

wszelkie wyznaczone obszary, w tym obszary sklasyfikowane obecnie lub w przyszłości jako obszary specjalnej ochrony zgodnie z dyrektywą Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa ⁽⁵⁾, będą musiały zostać włączone do spójnej europejskiej sieci ekologicznej;

jest właściwe, aby na każdym wyznaczonym obszarze wprowadzić konieczne środki przy uwzględnieniu realizowanych celów w dziedzinie ochrony;

tereny kwalifikujące się do wyznaczenia na specjalne obszary ochrony są proponowane przez Państwa Członkowskie, ale

⁽¹⁾ Dz.U. C 247 z 21.9.1988, str. 3 oraz Dz.U. C 195 z 3.8.1990, str. 1.

⁽²⁾ Dz.U. C 75 z 20.3.1991, str. 12.

⁽³⁾ Dz.U. C 31 z 6.2.1991, str. 25.

⁽⁴⁾ Dz.U. C 328 z 7.12.1987, str. 1.

⁽⁵⁾ Dz.U. L 103 z 25.4.1979, str. 1. Dyrektywa ostatnio zmieniona dyrektywą 91/244/EWG (Dz.U. L 115 z 8.5.1991, str. 41).

jednocześnie należy ustanowić procedurę umożliwiającą w wyjątkowych przypadkach wyznaczenie terenu, który nie został zaproponowany przez Państwo Członkowskie, a który jest uznawany przez Wspólnotę za istotny dla utrzymania lub przetrwania typów siedlisk przyrodniczych lub gatunków o znaczeniu priorytetowym;

należy dokonać odpowiedniej oceny każdego planu lub programu mogącego mieć istotny wpływ na cele w zakresie ochrony terenu, który został wyznaczony lub też zostanie wyznaczony w przyszłości;

uznaje się, iż przyjęcie środków mających na celu wspieranie ochrony siedlisk przyrodniczych i gatunków o znaczeniu priorytetowym, ważnych dla Wspólnoty, stanowi wspólną odpowiedzialność wszystkich Państw Członkowskich; te środki jednakże mogą wiązać się z nadmiernym obciążeniem finansowym dla niektórych Państw Członkowskich z jednej strony, ze względu na nierównomierne rozmieszczenie takich siedlisk oraz gatunków w całej Wspólnocie, oraz z drugiej strony, ze względu na to, że zasada „zanieczyszczający płaci” może mieć tylko ograniczone zastosowanie w szczególnym przypadku ochrony przyrody;

dlatego też uzgodniono, iż w tym wyjątkowym przypadku powinno zostać zapewnione współfinansowanie ze środków Wspólnoty w ramach limitów środków udostępnianych na mocy decyzji Wspólnoty;

planowanie zagospodarowania terenów i polityka rozwoju powinny zachęcać do utrzymania cech krajobrazu o dużym znaczeniu dla dzikiej fauny i flory;

należy ustanowić system nadzoru stanu ochrony siedlisk przyrodniczych i gatunków objętych niniejszą dyrektywą;

dla niektórych gatunków fauny i flory wymagany jest ogólny system ochrony w celu uzupełnienia dyrektywy 79/409/EWG; należy zapewnić środki gospodarowania niektórymi gatunkami, jeśli uzasadnia to stan ich ochrony, w tym zakaz stosowania niektórych środków chwytania lub zabijania, przewidując jednocześnie możliwość odstępstw pod pewnymi warunkami;

w celu zapewnienia, że wykonanie przepisów niniejszej dyrektywy jest monitorowane, Komisja będzie okresowo przygotowywać zbiorcze sprawozdania, między innymi na podstawie informacji przesłanych jej przez Państwa Członkowskie, dotyczące stosowania przepisów prawa krajowego przyjętych na mocy niniejszej dyrektywy;

w celu wykonania niniejszej dyrektywy istotne jest pogłębianie wiedzy naukowej i technicznej; wobec tego właściwe jest wspieranie koniecznych prac badawczych i naukowych;

postęp naukowy i techniczny oznacza, że musi istnieć możliwość dostosowania załączników; należy ustalić procedurę, według której Rada może zmieniać załączniki;

należy ustanowić komitet regulacyjny wspierający Komisję przy wykonywaniu niniejszej dyrektywy, w szczególności gdy podejmowane są decyzje o współfinansowaniu przez Wspólnotę;

należy zapewnić środki dodatkowe regulujące ponowne wprowadzenie niektórych rodzimych gatunków fauny i flory oraz ewentualnego wprowadzenia gatunków obcych;

edukacja i ogólne informacje dotyczące celów niniejszej dyrektywy są istotne dla zapewnienia jej skutecznego wykonania,

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DYREKTYWĘ:

Definicje

Artykuł 1

Do celów niniejszej dyrektywy:

- a) *ochrona* oznacza zespół środków wymaganych do zachowania lub odtworzenia siedlisk przyrodniczych oraz populacji gatunków dzikiej fauny i flory we właściwym stanie ochrony, określonym w lit. e) oraz i);
- b) *siedliska przyrodnicze* oznaczają obszary lądowe lub wodne wyodrębnione w oparciu o cechy geograficzne, abiotyczne i biotyczne, zarówno całkowicie naturalne, jak i półnaturalne;
- c) *typy siedlisk przyrodniczych ważnych dla Wspólnoty* oznaczają te siedliska w obrębie terytorium, określonym w art. 2, które:
 - i) są zagrożone zanikiem w swoim naturalnym zasięgu;
lub
 - ii) mają niewielki zasięg naturalny w wyniku regresji lub z powodu ograniczonego ze swej istoty obszaru występowania;
lub
 - iii) stanowią wybitne przykłady typowych cech jednego lub więcej z pięciu następujących regionów biogeograficznych: alpejskiego, atlantyckiego, kontynentalnego, makaronezyjskiego i śródziemnomorskiego.

Te typy siedlisk są wymienione lub mogą być wymienione w załączniku I;

- d) *typy siedlisk przyrodniczych o znaczeniu priorytetowym* oznaczają typy siedlisk przyrodniczych zagrożonych zanikiem, które występują na terytorium określonym w art. 2 i w odniesieniu do ochrony których Wspólnota ponosi szczególną odpowiedzialność z powodu wielkości ich naturalnego zasięgu mieszczącego się w obrębie terytorium, określonego w art. 2; typy siedlisk przyrodniczych o znaczeniu priorytetowym są w załączniku I oznaczone gwiazdką*;
- e) *stan ochrony siedliska przyrodniczego* oznacza sumę oddziaływań na siedlisko przyrodnicze oraz na jego typowe gatunki, które

mogą mieć wpływ na jego długofalowe naturalne rozmieszczenie, strukturę i funkcje oraz na długoterminowe przetrwanie jego typowych gatunków w obrębie terytorium, o którym mowa w art. 2.

Stan ochrony siedliska przyrodniczego zostanie uznany za „właściwy”, jeśli:

- jego naturalny zasięg i obszary mieszczące się w obrębie tego zasięgu są stałe lub się powiększają,
 - szczególna struktura i funkcje konieczne do jego długotrwałego zachowania istnieją i prawdopodobnie będą istnieć w dającej się przewidzieć przyszłości, oraz
 - stan ochrony jego typowych gatunków jest właściwy, w rozumieniu lit. i);
- f) *siedlisko gatunku* oznacza środowisko określone przez szczególne czynniki abiotyczne i biotyczne, w którym gatunek ten żyje w dowolnym stadium swojego cyklu biologicznego;
- g) *gatunki ważne dla Wspólnoty* oznaczają te gatunki, które w obrębie terytorium określonego w art. 2 są:
- i) zagrożone, z wyjątkiem tych gatunków, których naturalny zasięg na tym terytorium jest znikomy i które nie są zagrożone lub podatne na zagrożenie w zachodnim regionie palearktycznym; lub
 - ii) podatne na zagrożenie, to znaczy takie, o których sądzi się, że mogą w najbliższej przyszłości przejść do kategorii gatunków zagrożonych, jeśli czynniki będące przyczyną zagrożenia będą na nie nadal oddziaływać; lub
 - iii) rzadkie, to znaczy o niewielkich populacjach, które nie są obecnie ani zagrożone, ani podatne na zagrożenie, ale podlegają ryzyku zagrożenia. Gatunki występują w obrębie ograniczonych obszarów geograficznych lub są znacznie rozproszone na większym obszarze, lub
 - iv) endemiczne i wymagające specjalnej uwagi ze względu na szczególny charakter ich siedliska i/lub potencjalne oddziaływanie ich eksploatacji na te siedliska i/lub potencjalne oddziaływanie ich eksploatacji na stan ich ochrony.
- Gatunki te są wymienione lub mogą być wymienione w załączniku II i/lub w załączniku IV albo V;
- h) *gatunki o znaczeniu priorytetowym* oznaczają gatunki wymienione w lit. g) ppkt i), w odniesieniu do ochrony których Wspólnota ponosi szczególną odpowiedzialność z powodu wielkości ich naturalnego zasięgu mieszczącego się w obrębie terytorium, o którym mowa w art. 2; te gatunki o znaczeniu priorytetowym są w załączniku II oznaczone gwiazdką;
- i) *stan ochrony gatunków* oznacza sumę oddziaływań na te gatunki, mogących mieć wpływ na ich długofalowe rozmieszczenie i obfitość ich populacji w obrębie terytorium, o którym mowa w art. 2.

Stan ochrony gatunków zostanie uznany za „właściwy” jeśli:

- dane o dynamice liczebności populacji rozpatrywanych gatunków wskazują, że same utrzymują się w skali długoterminowej jako trwałe składniki swoich siedlisk przyrodniczych;
 - naturalny zasięg gatunków nie zmniejsza się ani nie ulegnie zmniejszeniu w dającej się przewidzieć przyszłości, oraz
 - istnieje i prawdopodobnie będzie istnieć siedlisko wystarczająco duże, aby utrzymać swoje populacje przez dłuższy czas;
- j) *teren* oznacza geograficznie określony obszar o wyraźnie wyznaczonym rozmiarze;
- k) *teren mający znaczenie dla Wspólnoty* oznacza teren, który w regionie lub regionach biogeograficznych, do których należy, w znaczący sposób przyczynia się do zachowania lub odtworzenia typu siedliska przyrodniczego we właściwym stanie ochrony, wymienionego w załączniku I lub gatunku wymienionego w załączniku II, a także może się znacząco przyczynić do spójności sieci *Natura 2000*, o której mowa w art. 3 i/lub przyczynia się znacząco do zachowania różnorodności biologicznej w obrębie danego regionu lub regionów biogeograficznych.
- W przypadku gatunków zwierząt występujących na dużych obszarach terenom mającym znaczenie dla Wspólnoty odpowiadają tereny w obrębie naturalnego zasięgu takich gatunków, stanowiące fizyczne lub biologiczne czynniki istotne dla ich życia lub reprodukcji;
- l) *specjalny obszar ochrony* oznacza teren mające znaczenie dla Wspólnoty wyznaczony przez Państwa Członkowskie w drodze ustawy, decyzji administracyjnej i/lub umowy, na którym są stosowane konieczne środki ochronne w celu zachowania lub odtworzenia, we właściwym stanie ochrony, siedlisk przyrodniczych i/lub populacji gatunków, dla których teren został wyznaczony;
- m) *okaz* oznacza każde zwierzę lub roślinę, żywe lub martwe, należące do gatunków wymienionych w załącznikach IV i V, dowolną część lub ich pochodną oraz inne towary, które wydają się być częściami lub produktami otrzymanymi ze zwierząt lub roślin tych gatunków, według załączonego dokumentu, opakowania, oznaczenia lub etykiety albo na podstawie innych okoliczności;
- n) *komitet* oznacza komitet ustanowiony zgodnie z art. 20.

Artykuł 2

1. Niniejsza dyrektywa ma na celu przyczynienie się do zapewnienia różnorodności biologicznej poprzez ochronę siedlisk

przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory na europejskim terytorium Państw Członkowskich, do którego stosuje się Traktat.

2. Środki podejmowane zgodnie z niniejszą dyrektywą mają na celu zachowanie lub odtworzenie, we właściwym stanie ochrony, siedlisk przyrodniczych oraz gatunków dzikiej fauny i flory ważnych dla Wspólnoty.

3. Środki podejmowane zgodnie z niniejszą dyrektywą uwzględniają wymogi gospodarcze, społeczne i kulturowe oraz cechy regionalne i lokalne.

Ochrona siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków

Artykuł 3

1. Zostanie stworzona spójna europejska sieć ekologiczna specjalnych obszarów ochrony, pod nazwą *Natura 2000*. Ta sieć, złożona z terenów, na których znajdują się typy siedlisk przyrodniczych wymienione w załączniku I i siedliska gatunków wymienione w załączniku II, umożliwi zachowanie tych typów siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków we właściwym stanie ochrony w ich naturalnym zasięgu lub, w stosownych przypadkach, ich odtworzenie.

Sieć *Natura 2000* obejmie specjalne obszary ochrony sklasyfikowane przez Państwa Członkowskie zgodnie z dyrektywą 79/409/EWG.

2. Każde Państwo Członkowskie bierze udział w tworzeniu *Natury 2000* proporcjonalnie do występowania na jego terytorium typów siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, o których mowa w ust. 1. W tym celu każde Państwo Członkowskie wyznacza, zgodnie z art. 4, tereny stanowiące specjalne obszary ochrony przy uwzględnieniu celów określonych w ust. 1.

3. Państwa Członkowskie, w razie potrzeby, podejmują starania w celu poprawy ekologicznej spójności *Natury 2000* poprzez zachowanie oraz, w stosownych przypadkach, rozwinięcie cech krajobrazu o dużym znaczeniu dla dzikiej fauny i flory, jak to określono w art. 10.

Artykuł 4

1. Na podstawie kryteriów określonych w załączniku III (etap 1) oraz stosownych informacji naukowych każde Państwo Członkowskie proponuje wykaz terenów, wskazując, które typy siedlisk przyrodniczych z załącznika I i które gatunki z załącznika II są rodzime w odniesieniu do terytorium, na którym tereny się znajdują. W przypadku gatunków zwierząt rozmieszczonych na dużych obszarach, te tereny odpowiadają miejscom w obrębie naturalnego zasięgu tych gatunków, w których występują fizyczne lub biologiczne czynniki istotne dla ich życia i reprodukcji. W przypadku gatunków wodnych, o zasięgu obejmującym duże obszary, te tereny zostaną zaproponowane tylko tam, gdzie istnieje dający się jednoznacznie określić obszar, na którym

występują fizyczne i biologiczne czynniki istotne dla ich życia i reprodukcji. W stosownych przypadkach Państwa Członkowskie proponują przyjęcie wykazu terenów w świetle wyników nadzoru, określonego w art. 11.

Niniejszy wykaz zostaje przekazany Komisji w ciągu trzech lat od notyfikacji niniejszej dyrektywy, wraz z informacją na temat każdego terenu. Taka informacja obejmuje mapę terenu, jego nazwę, lokalizację, wielkość oraz dane wynikające z zastosowania kryteriów wymienionych w załączniku III (etap 1), przedstawione na formularzu określonym przez Komisję zgodnie z procedurą ustanowioną w art. 21.

2. Na podstawie kryteriów określonych w załączniku III (etap 2) i w ramach zarówno każdego z pięciu regionów biogeograficznych wymienionych w art. 1 lit. c) ppkt iii), jak i całego terytorium określonego w art. 2 ust. 1, Komisja, w porozumieniu z każdym Państwem Członkowskim, opracowuje projekt wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty, oparty o wykazy poszczególnych Państw Członkowskich, wskazujący te tereny, które utraciły jeden lub więcej typów siedlisk przyrodniczych albo jeden lub więcej gatunków o znaczeniu priorytetowym.

Państwa Członkowskie, w których tereny, obejmujące jeden lub więcej typów siedlisk przyrodniczych albo jeden lub więcej gatunków o znaczeniu priorytetowym stanowią więcej niż 5 % ich terytorium, mogą, w porozumieniu z Komisją, wystąpić o bardziej elastyczne stosowanie kryteriów wymienionych w załączniku III (etap 2) przy wyborze wszystkich terenów mających znaczenie dla Wspólnoty znajdujących się na ich terytorium.

Wykaz terenów wybranych jako tereny mające znaczenie dla Wspólnoty, określający te spośród nich, które obejmują jeden lub więcej typów siedlisk przyrodniczych albo jeden lub więcej gatunków o znaczeniu priorytetowym, zostaje przyjęty przez Komisję zgodnie z procedurą określoną w art. 21.

3. Wykaz określony w ust. 2 sporządza się w ciągu sześciu lat od notyfikacji niniejszej dyrektywy.

4. Po zatwierdzeniu terenu mającego znaczenie dla Wspólnoty zgodnie z procedurą określoną w ust. 2 zainteresowane Państwa Członkowskie możliwie najszybciej, nie później niż w ciągu sześciu lat, wyznaczają ten teren jako specjalny obszar ochrony, ustalając priorytetowe działania w świetle znaczenia tych terenów dla zachowania lub odtworzenia, we właściwym stanie ochrony, typu siedliska przyrodniczego wymienionego w załączniku I lub gatunku wymienionego w załączniku II, a także do celów spójności *Natury 2000* oraz w świetle zagrożenia degradacją lub zniszczeniem, na które narażone są te tereny.

5. Wraz z umieszczeniem terenu w wykazie określonym w ust. 2 akapit trzeci podlega on przepisom art. 6 ust. 2, 3 i 4.

Artykuł 5

1. W wyjątkowych przypadkach, gdy Komisja stwierdzi, że krajowy wykaz, o którym mowa w art. 4 ust. 1, nie wymienia terenu, na którym znajduje się typ siedliska przyrodniczego lub gatunek o znaczeniu priorytetowym na podstawie stosownych, wiarygodnych informacji naukowych, a który uważa ona za istotny dla zachowania tego typu siedliska przyrodniczego o znaczeniu priorytetowym lub dla przetrwania tego gatunku o znaczeniu priorytetowym, zainicjowana zostaje dwustronna procedura konsultacji między danym Państwem Członkowskim a Komisją, mająca na celu porównanie danych naukowych wykorzystywanych przez każde z nich.

2. Jeśli z chwilą zakończenia okresu konsultacji, nieprzekraczającego sześciu miesięcy, spór nie zostanie rozwiązany, Komisja przekazuje Radzie wniosek odnoszący się do wyboru terenu jako terenu mającego znaczenie dla Wspólnoty.

3. Rada, stanowiąc jednomyślnie, podejmuje decyzję w ciągu trzech miesięcy od daty przedłożenia wniosku.

4. W czasie konsultacji i oczekiwania na decyzję Rady dany teren podlega przepisom art. 6 ust. 2.

Artykuł 6

1. Dla specjalnych obszarów ochrony Państwa Członkowskie tworzą konieczne środki ochronne obejmujące, jeśli zaistnieje taka potrzeba, odpowiednie plany zagospodarowania opracowane specjalnie dla tych terenów bądź zintegrowane z innymi planami rozwoju oraz odpowiednie środki ustawowe, administracyjne lub umowne, odpowiadające ekologicznym wymaganiom typów siedlisk przyrodniczych, wymienionych w załączniku I, lub gatunków, wymienionych w załączniku II, żyjących na tych terenach.

2. Państwa Członkowskie podejmują odpowiednie działania w celu uniknięcia na specjalnych obszarach ochrony pogorszenia stanu siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, jak również w celu uniknięcia niepokojenia gatunków, dla których zostały wyznaczone takie obszary, o ile to niepokojenie może mieć znaczenie w stosunku do celów niniejszej dyrektywy.

3. Każdy plan lub przedsięwzięcie, które nie jest bezpośrednio związane lub konieczne do zagospodarowania terenu, ale które może na nie w istotny sposób oddziaływać, zarówno oddzielnie, jak i w połączeniu z innymi planami lub przedsięwzięciami, podlega odpowiedniej ocenie jego skutków dla danego terenu z punktu widzenia założeń jego ochrony. W świetle wniosków wynikających z tej oceny oraz bez uszczerbku dla przepisów

ust. 4 właściwe władze krajowe wyrażają zgodę na ten plan lub przedsięwzięcie dopiero po upewnieniu się, że nie wpłynie on niekorzystnie na dany teren oraz, w stosownych przypadkach, po uzyskaniu opinii całego społeczeństwa.

4. Jeśli pomimo negatywnej oceny skutków dla danego terenu oraz braku rozwiązań alternatywnych, plan lub przedsięwzięcie musi jednak zostać zrealizowane z powodów o charakterze zasadniczym wynikających z nadrzędnego interesu publicznego, w tym interesów mających charakter społeczny lub gospodarczy, Państwo Członkowskie stosuje wszelkie środki kompensujące konieczne do zapewnienia ochrony ogólnej spójności *Natury 2000*. O przyjętych środkach kompensujących Państwo Członkowskie informuje Komisję.

Jeżeli dany teren obejmuje typ siedliska przyrodniczego i/lub jest zamieszkały przez gatunek o znaczeniu priorytetowym, jedyne względy, na które można się powołać, to względy odnoszące się do zdrowia ludzkiego lub bezpieczeństwa publicznego, korzystnych skutków o podstawowym znaczeniu dla środowiska lub, po wyrażeniu opinii przez Komisję, innych powodów o charakterze zasadniczym wynikających z nadrzędnego interesu publicznego.

Artykuł 7

Obowiązki wynikające z art. 6 ust. 2, 3 i 4 niniejszej dyrektywy zastępują wszelkie obowiązki wynikające z art. 4 ust. 4 zdanie pierwsze dyrektywy 79/409/EWG w odniesieniu do obszarów sklasyfikowanych zgodnie z art. 4 ust. 1 tej dyrektywy lub uznanych w podobny sposób na mocy art. 4 ust. 2, poczynając od daty wykonania niniejszej dyrektywy albo od daty klasyfikacji lub uznania przez Państwo Członkowskie na mocy dyrektywy 79/409/EWG, gdy ta ostatnia data jest późniejsza.

Artykuł 8

1. Równoległe z projektami dotyczącymi terenów kwalifikujących się do wyznaczenia jako specjalne obszary ochrony, na których występują typy siedlisk przyrodniczych i/lub gatunki o znaczeniu priorytetowym, Państwa Członkowskie przesyłają Komisji, w stosownych przypadkach, swoje preliminarze odnoszące się do współfinansowania przez Wspólnotę, uznawanego przez nie za konieczne, aby mogły wypełnić swoje obowiązki zgodnie z art. 6 ust. 1.

2. Komisja w porozumieniu z każdym zainteresowanym Państwem Członkowskim określa dla terenów mających znaczenie dla Wspólnoty, w odniesieniu do których Państwo Członkowskie ubiega się o współfinansowanie, środki konieczne do zachowania lub odtworzenia typów siedlisk przyrodniczych i gatunków o znaczeniu priorytetowym występujących na tych terenach we właściwym stanie ochrony, a także całkowite koszty tych środków.

3. Komisja w porozumieniu z zainteresowanymi Państwami Członkowskimi szacuje zakres finansowania, w tym współfinansowania, koniecznego do realizacji środków, określonych w ust. 2, między innymi uwzględniając skupienie na terytorium Państwa Członkowskiego typów siedlisk przyrodniczych i/lub gatunków o znaczeniu priorytetowym oraz względnych obciążeń, które pociągają za sobą wymagane środki.

4. Zgodnie z oceną, określoną w ust. 2 i 3, biorąc pod uwagę dostępne źródła finansowania na mocy właściwych instrumentów Wspólnoty i zgodnie z procedurą ustanowioną w art. 21, Komisja przyjmuje traktowany priorytetowo ramowy program środków dotyczący współfinansowania, które należy podjąć z chwilą, gdy teren zostanie wyznaczony na mocy art. 4 ust. 4.

5. Środki, które nie zostały włączone do ramowego programu ze względu na brak wystarczających zasobów oraz te włączone do wspomnianego powyżej ramowego programu, które jednak nie otrzymały koniecznego współfinansowania lub były tylko częściowo dofinansowane, zostają ponownie rozpatrzone, zgodnie z procedurą ustanowioną w art. 21, w kontekście przeprowadzanego co dwa lata przeglądu ramowego programu środków i mogą, w okresie oczekiwania na taki przegląd, zostać odroczone przez Państwa Członkowskie. Ten przegląd uwzględnia, w stosownych przypadkach, nową sytuację danego terenu.

6. Na obszarach, gdzie środki zależne od współfinansowania zostały odroczone, Państwa Członkowskie powstrzymują się od stosowania nowych środków, które mogą spowodować pogorszenie stanu tych obszarów.

Artykuł 9

Komisja, stanowiąc zgodnie z procedurą ustanowioną w art. 21, okresowo dokonuje przeglądu przyczyniania się sieci *Natura 2000* do osiągnięcia celów, określonych w art. 2 i 3. W tym kontekście może być rozważone zdeklasyfikowanie specjalnego obszaru ochrony, tam gdzie jest to uzasadnione naturalnymi zmianami stwierdzonymi w wyniku nadzoru przewidzianego w art. 11.

Artykuł 10

Państwa Członkowskie, planując zagospodarowanie terenów i formułując politykę rozwoju, w szczególności mając na względzie poprawę ekologicznej spójności sieci *Natura 2000*, dążą tam gdzie uznają to za konieczne, do pobudzania zagospodarowywania elementów krajobrazu, które mają duże znaczenie dla dzikiej fauny i flory.

Są to elementy, które ze względu na swą liniową lub ciągłą strukturę (takie jak rzeki i ich brzegi albo tradycyjne systemy

oznaczania granic terenu) bądź pełnioną funkcję ostoju (takie jak stawy lub niewielkie lasy) są istotne dla migracji, rozprzestrzeniania i wymiany genetycznej dzikich gatunków.

Artykuł 11

Państwa Członkowskie prowadzą nadzór nad stanem ochrony siedlisk przyrodniczych i gatunków, o których mowa w art. 2, ze szczególnym uwzględnieniem typów siedlisk przyrodniczych i gatunków o znaczeniu priorytetowym.

Ochrona gatunków

Artykuł 12

1. Państwa Członkowskie podejmą wymagane środki w celu ustanowienia systemu ścisłej ochrony gatunków zwierząt wymienionych w załączniku IV lit. a) w ich naturalnym zasięgu, zakazujące:

- a) jakichkolwiek form celowego chwytania lub zabijania okazów tych gatunków dziko występujących
- b) celowego niepokojenia tych gatunków, w szczególności podczas okresu rozrodu, wychowu młodych, snu zimowego i migracji
- c) celowego niszczenia lub wybierania jaj
- d) pogarszania stanu lub niszczenia terenów rozrodu lub odpoczynku.

2. W odniesieniu do tych gatunków Państwa Członkowskie wprowadzają zakaz przetrzymywania, transportu, sprzedaży lub wymiany oraz oferowania do sprzedaży lub wymiany okazów pozyskanych ze stanu dzikiego, z wyjątkiem tych pozyskanych legalnie przed wprowadzeniem w życie niniejszej dyrektywy.

3. Zakazy przewidziane w ust. 1 lit. a) i b) i w ust. 2 odnoszą się do wszystkich etapów życia tych zwierząt, do których stosuje się niniejszy artykuł.

4. Państwa Członkowskie ustanawiają system monitorowania przypadkowego chwytania lub zabijania gatunków zwierząt wymienionych w załączniku IV lit. a). W świetle zebranych informacji Państwa Członkowskie podejmują dalsze badania lub środki ochronne, wymagane w celu zapewnienia, aby przypadkowe chwytanie i zabijanie nie miało znacznego negatywnego wpływu na te gatunki.

Artykuł 13

1. Państwa Członkowskie podejmują wymagane środki w celu ustanowienia systemu ścisłej ochrony gatunków roślin, wymienionych w załączniku IV lit. b), zakazujące:

- a) celowego zrywania, zbierania, ścinania, wrywania lub niszczenia roślin tych gatunków w ich naturalnym zasięgu, dziko występujących;
- b) przetrzymywania, transportu, sprzedaży lub wymiany oraz oferowania do sprzedaży lub wymiany okazów tych gatunków pozyskanych ze stanu dzikiego, z wyjątkiem okazów pozyskanych legalnie przed wprowadzeniem w życie niniejszej dyrektywy.

2. Zakazy określone w ust. 1 lit. a) i b) odnoszą się do wszystkich stadiów biologicznego cyklu roślin, do których stosuje się niniejszy artykuł.

Artykuł 14

1. Jeśli w świetle nadzoru przewidzianego w art. 11 Państwa Członkowskie uznają to za konieczne, podejmują one środki w celu zapewnienia, aby pozyskanie ze stanu dzikiego okazów gatunków dzikiej fauny i flory, wymienionych w załączniku V, a także ich eksploatacja, było zgodne z ich zachowaniem we właściwym stanie ochrony.

2. Tam, gdzie takie środki są uznane za niezbędne, obejmują one kontynuację nadzoru przewidzianego w art. 11. Takie środki mogą także obejmować w szczególności:

- regulacje dotyczące dostępu do niektórych własności,
- czasowy lub lokalny zakaz pozyskiwania okazów dziko występujących i eksploatacji niektórych populacji,
- regulacje dotyczące okresów i/lub metod pozyskiwania okazów,
- stosowanie, gdy okazy są pozyskiwane, zasad polowania i zasad połowu ryb, które uwzględniają ochronę takich populacji,
- ustanowienie systemu zezwoleń na pozyskiwanie okazów lub systemu limitów,
- regulacje dotyczące nabywania okazów, ich sprzedaży, oferowania do sprzedaży, przetrzymywania w celu sprzedaży lub transportu w celu sprzedaży,
- hodowlę gatunków zwierząt w niewoli oraz sztuczne rozmnażanie gatunków roślin, w ściśle kontrolowanych warunkach, w celu zmniejszenia pozyskiwania okazów gatunków dziko występujących,
- ocenę skutków przyjętych środków.

Artykuł 15

W odniesieniu do chwytania lub zabijania gatunków dzikiej fauny, wymienionych w załączniku V lit. a) oraz w przypadkach gdy zgodnie z art. 16 stosowane są odstępstwa w zakresie

pozyskiwania, chwytania lub zabijania gatunków wymienionych w załączniku IV lit. a) Państwa Członkowskie wprowadzają zakaz używania wszelkich środków mogących spowodować lokalny zanik lub poważne zaburzenie populacji tych gatunków, w szczególności:

- a) używania środków chwytania i zabijania, wymienionych w załączniku VI lit. a);
- b) wszelkich form chwytania lub zabijania ze środków transportu określonych w załączniku VI lit. b).

Artykuł 16

1. Pod warunkiem że nie ma zadowalającej alternatywy i że odstępstwo nie jest szkodliwe dla zachowania populacji danych gatunków we właściwym stanie ochrony w ich naturalnym zasięgu, Państwa Członkowskie mogą wprowadzić odstępstwa od przepisów art. 12, 13, 14 i 15 lit. a) i b):

- a) w interesie ochrony dzikiej fauny i flory oraz ochrony siedlisk przyrodniczych;
- b) aby zapobiec poważnym szkodom, w szczególności w odniesieniu do upraw, zwierząt gospodarskich, lasów, połowów ryb, wód oraz innych rodzajów własności;
- c) w interesie zdrowia i bezpieczeństwa publicznego lub z innych powodów o charakterze zasadniczym wynikających z nadrzędnego interesu publicznego, w tym z powodów o charakterze społecznym lub gospodarczym oraz powodów związanych z korzystnymi skutkami o podstawowym znaczeniu dla środowiska;
- d) do celów związanych z badaniami i edukacją, z odbudową populacji i ponownym wprowadzeniem określonych gatunków oraz dla koniecznych do tych celów działań reprodukcyjnych, włączając w to sztuczne rozmnażanie roślin;
- e) aby umożliwić, w ściśle nadzorowanych warunkach, w sposób wybiórczy i w ograniczonym stopniu, pozyskiwanie lub przetrzymywanie niektórych okazów gatunków wymienionych w załączniku IV, w ograniczonej liczbie określonej przez właściwe władze krajowe.

2. Państwa Członkowskie co dwa lata przesyłają Komisji, w formie ustalonej przez komitet, sprawozdanie na temat odstępstw stosowanych na mocy ust. 1. Komisja wydaje swoją opinię na temat tych odstępstw w maksymalnym terminie 12 miesięcy od otrzymania sprawozdania i przedstawia ją komitetowi.

3. W sprawozdaniach podaje się:

- a) gatunki, które podlegają odstępstwom i powód odstępstwa, w tym charakter zagrożenia, w stosownych przypadkach, wraz z odniesieniem do odrzuconych rozwiązań alternatywnych i wykorzystanych danych naukowych;

- b) środki, przyrządy lub metody chwytania bądź zabijania gatunków zwierząt, na które wydano pozwolenie oraz powody ich wykorzystania;
- c) okoliczności wskazujące, kiedy i gdzie dopuszczono takie odstępstwa;
- d) organ upoważniony do oświadczenia i sprawdzania, czy wymagane warunki są spełnione oraz decydowania, które środki, przyrządy lub metody mogą być stosowane, w jakich granicach i przez jakie jednostki, a także kto ma wykonać dane zadanie;
- e) stosowane środki nadzoru oraz uzyskane wyniki.

Informacja

Artykuł 17

1. Co sześć lat od daty zakończenia okresu ustanowionego w art. 23 Państwa Członkowskie opracowują sprawozdanie na temat wykonania środków podjętych na podstawie niniejszej dyrektywy. Takie sprawozdanie obejmuje w szczególności informacje dotyczące środków ochrony przewidzianych w art. 6 ust. 1 oraz ocenę ich wpływu na stan ochrony typów siedlisk przyrodniczych z załącznika I i gatunków z załącznika II, a także główne wyniki nadzoru określonego w art. 11. Sprawozdanie, w formie ustalonej przez komitet, jest przekazywane Komisji i udostępniane społeczeństwu.

2. Komisja przygotowuje zbiorcze sprawozdanie na podstawie sprawozdań określonych w ust. 1. To sprawozdanie zawiera odpowiednią ocenę osiągniętego postępu, w szczególności przyczyniania się *Natury 2000* do osiągnięcia celów ustanowionych w art. 3. Projekt części sprawozdania, obejmujący informacje dostarczone przez Państwo Członkowskie, jest przekazywany danemu Państwu Członkowskiemu do weryfikacji. Po przedłożeniu komitetowi ostateczna wersja sprawozdania zostaje opublikowana przez Komisję, nie później niż w dwa lata po otrzymaniu sprawozdań określonych w ust. 1 i zostaje przekazana Państwom Członkowskim, Parlamentowi Europejskiemu, Radzie i Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu.

3. Państwa Członkowskie mogą oznaczyć obszary wyznaczone na mocy niniejszej dyrektywy za pomocą ogłoszeń Wspólnoty opracowanych w tym celu przez komitet.

Badania

Artykuł 18

1. Państwa Członkowskie i Komisja wspierają konieczne badania i prace naukowe, mając na względzie cele ustanowione w art. 2

oraz obowiązki przewidziane w art. 11. Prowadzą one wymianę informacji do celów właściwej koordynacji badań przeprowadzanych na poziomie Państwa Członkowskiego i Wspólnoty.

2. Szczególną uwagę zwraca się na prace naukowe konieczne do wykonania art. 4 i 10 oraz wspiera się transgraniczne badania prowadzone w ramach współpracy między Państwami Członkowskimi.

Procedura zmiany załączników

Artykuł 19

Zmiany konieczne do dostosowania załączników I, II, III, V i VI do postępu naukowo-technicznego są przyjmowane przez Radę, stanowiącą większość kwalifikowaną, na wniosek Komisji.

Zmiany konieczne do dostosowania załącznika IV do postępu naukowo-technicznego są przyjmowane przez Radę stanowiącą jednomyślnie, na wniosek Komisji.

Komitet

Artykuł 20

Komisja wspierana jest przez komitet składający się z przedstawicieli Państw Członkowskich, któremu przewodniczy przedstawiciel Komisji.

Artykuł 21

1. Przedstawiciel Komisji przedkłada komitetowi projekt środków, które należy podjąć. Komitet wydaje swoją opinię o projekcie w terminie, jaki przewodniczący może ustanowić w zależności od pilności sprawy. Opinia jest wydawana większością ustanowioną w art. 148 ust. 2 Traktatu dla decyzji, które Rada zobowiązana jest przyjąć na wniosek Komisji. Głosy przedstawicieli Państw Członkowskich w komitecie ważone są w sposób określony w wymienionym artykule. Przewodniczący nie bierze udziału w głosowaniu.

2. Komisja przyjmuje przewidziane środki, jeżeli są one zgodne z opinią komitetu.

Jeżeli przewidziane środki nie są zgodne z opinią komitetu lub w przypadku braku opinii Komisja niezwłocznie przedkłada

Radzie wniosek dotyczący środków, jakie należy podjąć. Rada sta nowi większością kwalifikowaną.

Jeżeli po upływie trzech miesięcy od daty przedłożenia wniosku Rada nie podejmie decyzji, Komisja przyjmuje proponowane środki.

Przepisy uzupełniające

Artykuł 22

W wykonaniu przepisów niniejszej dyrektywy Państwa Członkowskie:

- a) badają celowość ponownego wprowadzenia gatunków z załącznika IV, rodzimych na ich terytorium, co może się przyczynić do ich ochrony, pod warunkiem że badanie, uwzględniające również doświadczenie zdobyte w innych Państwach Członkowskich i gdziekolwiek indziej, wykazało, że takie ponowne wprowadzenie przyczynia się skutecznie do przywrócenia tych gatunków we właściwym stanie ochrony oraz że ma miejsce dopiero po przeprowadzeniu odpowiednich konsultacji z zainteresowaną społecznością;
- b) zapewniają, aby celowe wprowadzenie do stanu dzikiego dowolnego gatunku, który nie jest rodzimy na ich terytorium było uregulowane w taki sposób, by nie zaszkodzić siedliskom przyrodniczym w obrębie ich naturalnego zasięgu lub dzikiej rodzimej faunie i florze oraz, jeśli uznają to za konieczne, wprowadzają zakaz takiego wprowadzenia. Otrzymane wyniki oceny zostają przekazane do wiadomości komitetu;
- c) wspierają edukację i ogólne informacje na temat potrzeby ochrony gatunków dzikiej fauny i flory oraz ochrony ich siedlisk i siedlisk przyrodniczych.

Przepisy końcowe

Artykuł 23

1. Państwa Członkowskie wprowadzą w życie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania niniejszej dyrektywy w terminie dwóch lat od jej opublikowania. Niezwłocznie powiadomią o tym Komisję.

2. Przepisy przyjęte przez Państwa Członkowskie zawierają odniesienie do niniejszej dyrektywy lub odniesienie takie towarzyszy ich urzędowej publikacji. Metody dokonywania takiego odniesienia określane są przez Państwa Członkowskie.

3. Państwa Członkowskie przekażą Komisji teksty podstawowych przepisów prawa krajowego, przyjętych w dziedzinach objętych niniejszą dyrektywą.

Artykuł 24

Niniejsza dyrektywa skierowana jest do Państw Członkowskich.

Sporządzono w Brukseli, dnia 21 maja 1992 r.

W imieniu Rady

Arlindo MARQUES CUNHA

Przewodniczący

ZAŁĄCZNIK I

TYPY SIEDLISK PRZYRODNICZYCH WAŻNYCH DLA WSPÓLNOTY, KTÓRYCH OCHRONA
WYMAGA WYZNACZENIA SPECJALNYCH OBSZARÓW OCHRONY

INTERPRETACJA

Kod Hierarchiczna klasyfikacja siedlisk uzyskana z programu *Corine* ⁽¹⁾ (*Przedsięwzięcie Corine w zakresie biotopów*) jest pozycją, do której odwołuje się niniejszy załącznik. Większości przytoczonych typów siedlisk przyrodniczych towarzyszy kod *Corine* wymieniony w *Podręczniku technicznym*, tom I, s. 73–109, *Corine/Biotope/89/2.2*, 19 maja 1988 r., częściowo zaktualizowany 14 lutego 1989 r.

Symbol „x” łączący kody oznacza powiązane typy siedlisk, np. 35.2 x 64.1 — Otwarte murawy z *Corynephorus* i *Agrostis* (35.2), w połączeniu z wydhami kontynentalnymi (64.1).

Symbol „*” oznacza typy siedlisk o znaczeniu priorytetowym.

SIEDLISKA NADBRZEŻNE I HALOFITYCZNE

Otwarte morze i obszary pływowe

- 11.25 Piaszczyste wybrzeża, które są nieco przykryte wodą morską przez cały czas
- 11.34 * Łąki podwodne utworzone przez *Posidonia*
- 13.2 Estuaria
- 14 Muliste i piaszczyste płycizny przybrzeżne nieprzykryte wodą morską w czasie odpływu
- 21 * Laguny
- Wielkie, płytkie ujścia rzek i zatoki
- Rify
- Morskie „kolumny” w płytkich wodach wytworzone przez wyciekające gazy

Morskie wybrzeża klifowe oraz zwirowe lub kamieniste plaże

- 17.2 Jednoroczna roślinność przy linii przyboju
- 17.3 Wieloletnia roślinność wybrzeży skalistych
- 18.21 Porośnięte roślinnością klify wybrzeży atlantyckich i bałtyckich
- 18.22 Porośnięte roślinnością klify wybrzeży śródziemnomorskich (z endemicznymi gatunkami *Limonium* spp.)
- 18.23 Porośnięte roślinnością klify wybrzeży makaronezyjskich (roślinność endemiczna dla tych wybrzeży)

Atlantyckie i kontynentalne słone błota (marsze) i słone łąki

- 15.11 *Salicornia* i inne rośliny jednoroczne kolonizujące muły i piaski
- 15.12 Szuwary ze spartina (*Spartinion*)
- 15.13 Atlantyckie słone łąki (*Glauco-Puccinellietalia*)
- 15.14 * Kontynentalne słone łąki (*Puccinellietalia distantis*)

Śródziemnomorskie i termoatlantyckie słone mokradła przybrzeżne (marsze) i słone łąki

- 15.15 Śródziemnomorskie słone łąki (*Juncetalia maritimi*)
- 15.16 Śródziemnomorskie i termoatlantyckie halofilne zarośla (*Arthrocnemetalia fruticosae*)
- 15.17 Iberyjskie halo-nitrofilne zarośla (*Pegano-Salsoletea*)

Słone i gipsowe stepy kontynentalne

- 15.18 * Stepes słone (*Limonietalia*)
- 15.19 * Stepes gipsowe (*Gypsophiletalia*)

(¹) *Corine*: decyzja Rady 85/338/EWG z dnia 27 czerwca 1985 r. (Dz.U. L 176 z 6.7.1985, str. 14).

WYDMY PRZYBRZEŻNE PIASZCZYSTE I WYDMY KONTYNENTALNE

Wydmy piaszczyste na wybrzeżach Atlantyku, Morza Północnego i Bałtyku

16.211	Inicjalne stadia wydm wędrujących
16.212	Wydm wędrujące wzdłuż linii brzegowych z <i>Ammophila arenaria</i> (wydmy białe)
16.221—16.227	*Ustabilizowane wydm z roślinnością trawiastą (wydmy szare)
16.221	<i>Galio-Koelerion albescentis</i>
16.222	<i>Euphorbio-Helichrysion</i>
16.223	<i>Crucianellion maritimae</i>
16.224	<i>Euphorbia terracina</i>
16.225	<i>Mesobromion</i>
16.226	<i>Trifolio-Gerantietea sanguinei</i> , <i>Galio maritimi-Geranion sanguinei</i>
16.227	<i>Thero-Airion</i> , <i>Botrychio-Polygaletum</i> , <i>Tuberarion guttatae</i>
16.23	*Ustabilizowane, bezwapniowe wydm z <i>Empetrum nigrum</i>
16.24	Ustabilizowane, bezwapniowe wydm euatlantyckie (<i>Calluno-Ulicetia</i>)
16.25	Wydm z <i>Hippophae rhamnoides</i>
16.26	Wydm z <i>Salix arenaria</i>
16.29	Porośnięte lasem wydm wybrzeża atlantyckiego
16.31—16.35	Wilgotne obniżenia wydmowe
1.A	Piaszczyste niziny nadbrzeżne (* <i>machairs</i>) w Irlandii

Wydmy piaszczyste wybrzeży śródziemnomorskich

16.223	Ustabilizowane wydm piaszczyste <i>Crucianellion maritimae</i>
16.224	Wydm z <i>Euphorbia terracina</i>
16.228	Wydmowe murawy <i>Malcolmietalia</i>
16.229	Wydmowe murawy <i>Brachypodietalia</i> z roślinnością jednoroczną
16.27	*Zarośla jałowcowe na wydmach (<i>Juniperus</i> spp.)
16.28	Wydmowe zarośla twarolistne (<i>Cisto-Lavenduletalia</i>)
16.29 x 42.8	*Wydm porośnięte <i>Pinus pinea</i> i/lub <i>Pinus pinaster</i>

Wydm kontynentalne, stare i bezwapniowe

64.1 x 31.223	Suche, piaszczyste wrzosowiska z <i>Calluna</i> i <i>Genista</i>
64.1 x 31.227	Suche, piaszczyste wrzosowiska z <i>Calluna</i> i <i>Empetrum nigrum</i>
64.1 x 35.2	Otwarte murawy wydm kontynentalnych z <i>Corynephorus</i> i <i>Agrostis</i>

SIEDLISKA SŁODKOWODNE

Wody stojące

22.11 x 22.31	Wody oligotroficzne, zawierające bardzo niewiele składników mineralnych z roślinnością ziemnowodną: <i>Lobelia</i> , <i>Littorella</i> i <i>Isoetes</i> na piaszczystych równinach atlantyckich
22.11 x 22.34	Wody oligotroficzne, zawierające bardzo niewiele składników mineralnych z <i>Isoetes</i> na zachodniośródziemnomorskich piaszczystych równinach
22.12 x (22.31 i 22.32)	Oligotroficzne wody obszaru środkowoeuropejskiego i przedalpejskiego z roślinnością ziemnowodną: <i>Littorella</i> lub <i>Isoetes</i> lub jednoroczna roślinność na odkrytych brzegach (<i>Nanocyperetalia</i>)
22.12 x 22.44	Twarde oligomezotroficzne wody z roślinnością bentosową formacji tzw. łąki ramienicowe (<i>Chara</i>)
22.13	Naturalne jeziora eutroficzne z roślinnością typu <i>Magnopotamion</i> lub <i>Hydrocharition</i>
22.14	Jeziora dystroficzne
22.34	*Okresowe stawy obszaru śródziemnomorskiego
—	*Jeziora zimowe (Irlandia)

Wody bieżące

Odcinki cieków wodnych z naturalną lub półnaturalną dynamiką (małe, średnie lub główne koryta), w których jakość wody nie wykazuje znacznego pogorszenia

22.221 i 24.222	Rzeki alpejskie i roślinność trawiasta wzdłuż ich brzegów
24.223	Rzeki alpejskie i ich roślinność krzewiasta z <i>Myricaria germanica</i>
24.224	Rzeki alpejskie i ich roślinność krzewiasta z <i>Salix elaeagnos</i>

- 24.225 Stale płynące rzeki obszaru śródziemnomorskiego z *Glaucium flavum*
 24.4 Pływające zbiorowiska wodnych jaskrów w rzekach równinnych i podgórskich
 24.52 Rzeki podgórskie z roślinnością *Chenopodium rubri*
 24.53 Stale płynące rzeki obszaru śródziemnomorskiego: *Paspalo-Agrostidion* i wiszące zasłony *Salix* i *Populus alba*
 — Okresowo płynące rzeki obszaru śródziemnomorskiego

WRZOSOWISKA I ZAROŚLA STREFY UMIARKOWANEJ

- 31.11 Północnoatlantyckie podmokłe wrzosowiska z *Erica tetralix*
 31.12 *Południowoatlantyckie podmokłe wrzosowiska z *Erica ciliaris* i *Erica tetralix*
 31.2 *Suche wrzosowiska (wszystkie podtypy)
 31.234 *Suche przybrzeżne wrzosowiska z *Erica vagans* i *Ulex maritimus*
 31.3 *Endemiczne suche wrzosowiska makaronezyjskie
 31.4 Wrzosowiska alpejskie i subalpejskie
 31.5 *Zarośla z *Pinus mugo* i *Rhododendron hirsutum* (*Mugo-Rhododendretum hirsuti*)
 31.622 Subarktyczne zarośla wierzbowe
 31.7 Endemiczne górskie, śródziemnomorskie wrzosowiska z kolcolistem

ZAROŚLA TWARDOLISTNE TYPU MAKIA

Zarośla subśródziemnomorskie i strefy umiarkowanej

- 31.82 Stałe formacje *Buxus sempervirens* na wapiennych zboczach skalnych (*Berberi-dion p.*)
 31 842 Górskie formacje *Genista purgans*
 31. 88 Formacje *Juniperus communis* na wapiennych wrzosowiskach i obszarach trawiastych
 31.89 Formacje *Cistus palhinhae* na nadmorskich podmokłych wrzosowiskach (*Junipero-Cistetum palhinhae*)

Śródziemnomorska makia z drzewami

- 32.131 do 32.135 Jałowcowe formacje
 32.17 *Makia z *Zizyphus*
 32.18 *Makia z *Laurus nobilis*

Śródziemnomorskie i półstepowe zarośla (garig)

- 32.216 Zarośla wawrzynolistne
 32.217 Niskie formacje wilczomleczów w pobliżu klifów
 32.22 do 32.26 Wszystkie typy

Frygany

- 33.1 *Frygana zachodniośródziemnomorska* (*Astragalo-Plantaginetum subulatae*)
 33.3 *Frygana* z *Sarcopoterium spinosum*
 33.4 Kreteńskie formacje *Euphorbieto-Verbascion*

NATURALNE I PÓLNATURALNE MURAWY

Naturalne murawy

- 34.11 *Murawy na skrasowiałych skałach wapiennych (*Alyso-Sedum albi*)
 34.12 Suche, piaszczyste, wapieniste murawy (*Koelerion glaucae*)
 34.2 Murawy trzcinnikowe
 36 314 Pirenejskie murawy z *Festuca eskia* na podłożu krzemionkowym
 36.32 Alpejskie i borealne murawy krzemionkowe
 36.36 Iberyjskie murawy *Festuca indigesta* na podłożu krzemionkowym
 36.41–36.45 Alpejskie murawy na podłożu wapiennym
 36.5 Makaronezyjskie górskie murawy

Półnaturalne odmiany suchych muraw i zarośli

- 34.31–34.34 Na podłożach wapiennych (*Festuco-Brometalia*)
(* ważne stanowiska storczyków)
- 34.5 *Pseudostepy z trawami i roślinami jednorocznymi (*Thero-Brachypodietea*)
- 35.1 *Murawy z *Nardus*, bogate w gatunki, na podłożu krzemionkowym w strefach górskich (i podgórskich w Europie kontynentalnej)

Twardolistne spasane lasy (dehesas)

- 32.11 Z *Quercus suber* i/lub *Quercus ilex*

Półnaturalne podmokłe łąki ziołoroślowe

- 37.31 Łąki z *Molinia* na kredzie i glinie (*Eu-Molinion*)
- 37.4 Śródziemnomorskie ziołorośla i łąki trzęślicowe (*Molinio-Holoschoenion*)
- 37.7 i 37.8 Ziołorośla eutroficzne
- Łąki zalewowe z *Cnidion venosae*

Mezofilne murawy

- 38.2 Nizinne łąki kośne (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*)
- 38.3 Górskie łąki kośne (typy brytyjskie z *Geranium sylvaticum*)

WYSOKIE TORFOWISKA, GRZĘZAWISKA I MOKRADŁA

Bagna torfowe o charakterze kwasowym

- 51.1 *Czynne, żywe torfowiska wysokie
- 51.2 Zdegradowane torfowiska wysokie
(zdolne jeszcze do naturalnej regeneracji)
- 52.1 i 52.2 Torfowiska wierzchwinowe (* jeżeli są czynne)
- 54.5 Grzęzawiska przejściowe i trzęsawiska
- 54.6 Depresje na podłożach torfowych (*Rhynchosporion*)

Mokradła wapienne

- 53.3 *Mokradła wapienne z *Cladium mariscus* i *Carex davalliana*
- 54.1.2 *Petryfikujące źródła z formacją tufową (*Cratoneurion*)
- 54.2 Alkaliczne mokradła
- 54.3 *Pionierskie formacje alpejskie *Caricion bicoloris-atrofuscuae*

SIEDLISKA SKALNE I JASKINIE

Piargi

- 61.1 Krzemionkowe
- 61.2 Gleby typu *eutric*
- 61.3 Zachodniośródziemnomorskie i alpejskie termofilne
- 61.4 Bałkańskie
- 61.5 Środkowoeuropejskie na podłożu krzemionkowym
- 61.6 *Środkowoeuropejskie na podłożu wapiennym

Roślinność szczelin na skalnych zboczach

- 62.1 i 62.1A Podtypy na podłożu wapiennym
- 62.2 Podtypy na podłożu krzemionkowym
- 62.3 Pionierska roślinność na powierzchniach skalnych
- 62.4 *Chodniki wapienne

Inne siedliska skalne

- 65 Jaskinie nieudostępnione do zwiedzania
- Pola lawy i naturalne odkrywki

- Zalane lub częściowo zalane jaskinie morskie
- Stałe lodowce

LASY

Naturalna i półnaturalna roślinność leśna składająca się z rodzimych gatunków tworzących las wysokopienny z typowym podszytem i spełniająca następujące kryteria: rzadkie lub pozostałości po lasach, i/lub obejmująca gatunki ważne dla Wspólnoty.

Lasy strefy umiarkowanej Europy

- 41.11 Las bukowy *Luzulo-Fagetum*
- 41.12 Lasy bukowe z *Ilex* i *Taxus*, bogate w epifity (*Ilici-Fagion*)
- 41.13 Las bukowy *Asperulo-Fagetum*
- 41.15 Subalpejskie lasy bukowe z *Acer* i *Rumex arifolius*
- 41.16 Las bukowy na podłożu wapiennym (*Cephalanthero-Fagion*)
- 41.24 Lasy grądowe *Stellario-Carpinetum*
- 41.26 Lasy grądowe *Galio-Carpinetum*
- 41.4 *Lasy *Tilio-Acerion* na stromych zboczach
- 41.51 Stare acydofilne lasy dębowe z *Quercus robur* na piaszczystych równinach
- 41.53 Stare lasy dębowe z *Ilex* i *Blechnum* na Wyspach Brytyjskich
- 41.86 Lasy z *Fraxinus angustifolia*
- 42.51 *Lasy kaledońskie
- 44.A1—44.A4 *Lasy bagienne
- 44.3 *Pozostałości lasów aluwialnych (*Alnion glutinoso-incanae*)
- 44.4 Lasy mieszane dębowo-wiązowo-jesionowe (łęgi) nad dużymi rzekami

Śródziemnomorskie lasy liściaste

- 41.181 *Apenińskie lasy bukowe z *Taxus* i *Ilex*
- 41.184 *Apenińskie lasy bukowe z *Abies alba* i lasy bukowe z *Abies nebrodensis*
- 41.6 Galicyjsko-portugalskie lasy dębowe z *Quercus robur* i *Quercus pyrenaica*
- 41.77 Lasy z *Quercus faginea* (Półwysep Iberyjski)
- 41.85 Lasy z *Quercus trojana* (Włochy i Grecja)
- 41.9 Lasy kasztanowe
- 41.1A × 42.17 Greckie lasy bukowe z *Abies borisii-regis*
- 41.1B Lasy z *Quercus frainetto*
- 42.A1 Lasy cyprysowe (*Acero-Cupression*)
- 44.17 Lasy galeriowe z *Salix alba* i *Populus alba*
- 44.52 Formacje nadrzeczne nad okresowymi ciekami wodnymi obszaru śródziemnomorskiego z *Rhododendron ponticum*, *Salix* i innymi
- 44.7 Lasy platanowe (*Platanion orientalis*)
- 44.8 Termośródziemnomorskie lasy nadrzeczne (*Nerio-Tamaricetae*) i południowo-zachodnie lasy nadrzeczne Półwyspu Iberyjskiego (*Securinegion tinctoriae*)

Śródziemnomorskie lasy twarolistne

- 41.7C Kreteńskie lasy *Quercus brachyphylla*
- 45.1 Lasy z *Olea* i *Ceratonia*
- 45.2 Lasy z *Quercus suber*
- 45.3 Lasy z *Quercus ilex*
- 45.5 Lasy z *Quercus macrolepis*
- 45.61 do 45.63 *Makaronezyjskie laski wawrzynolistne (*Laurus*, *Ocotea*)
- 45.7 *Gaje palmowe z *Phoenix*
- 45.8 Lasy z *Ilex aquifolium*

Alpejskie i subalpejskie lasy iglaste

- 42.21–42.23 Acydofilne lasy (*Vaccinnio-Piceetea*)
- 42.31 i 42.32 Lasy alpejskie z modrzewiem i *Pinus cembra*
- 42.4 Lasy z *Pinus uncinata* (* na podłożach gipsowych i wapienowych)

Śródziemnomorskie iglaste lasy górskie

- 42.14 *Apenińskie lasy z *Abies alba* i *Picea excelsa*
- 42.19 Lasy z *Abies pinsapo*
- 42.61—42.66 *Śródziemnomorskie lasy sosnowe z endemiczną sosną czarną
- 42.8 Śródziemnomorskie lasy sosnowe z endemicznymi sosnami, w tym *Pinus mugo* i *Pinus leucodermis*
- 42.9 Makaronezyjskie lasy sosnowe (endemiczne)
- 42.A2—42.A5 i 42.A8 *Endemiczne lasy śródziemnomorskie z *Juniperus* spp
- 42.A6 *Lasy z *Tetraclinis articulata* (Andaluzja)
- 42.A71—42.A73 Lasy z *Taxus baccata*
-

ZAŁĄCZNIK II

GATUNKI ROŚLIN I ZWIERZĄT WAŻNE DLA WSPÓLNOTY, KTÓRYCH OCHRONA WYMAGA
WYZNACZENIA SPECJALNYCH OBSZARÓW OCHRONY

Interpretacja

- a) Załącznik II jest kontynuacją załącznika I dotyczącego ustanowienia spójnej sieci specjalnych obszarów ochrony.
- b) Gatunki wyliczone w niniejszym załączniku są wykazane poprzez:
- nazwę gatunku lub podgatunku, lub
 - przez grupę gatunków należących do wyższego taksonu lub do wskazanej części tego taksonu.
- Skrót „spp.” po nazwie rodziny lub rodzaju oznacza wszystkie gatunki należące do tej rodziny lub rodzaju.
- c) *Symbole*
- Gwiazdka „*” przed nazwą gatunku oznacza, że jest to gatunek o znaczeniu priorytetowym.
- Większość gatunków wymienionych w niniejszym załączniku jest również wymieniona w załączniku IV.
- Jeśli gatunek występujący w niniejszym załączniku nie występuje w załączniku IV ani w załączniku V, po nazwie gatunku występuje symbol „o”; jeśli gatunek występujący w niniejszym załączniku występuje również w załączniku V, a nie występuje w załączniku IV, po nazwie następuje symbol „V”.

a) **ZWIERZĘTA**

KRĘGOWCE

SSAKI

INSECTIVORA

Talpidae

Galemys pyrenaicus

CHIROPTERA

Rhinolophidae

Rhinolophus blasii

Rhinolophus euryale

Rhinolophus ferrumequinum

Rhinolophus hipposideros

Rhinolophus mehelyi

Vespertilionidae

Barbastella barbastellus

Miniopterus schreibersi

Myotis bechsteini

Myotis blythi

Myotis capaccinii

Myotis dasycneme

Myotis emarginatus

Myotis myotis

RODENTIA

Sciuridae

Spermophilus citellus

Castoridae

Castor fiber

Microtidae

Microtus cabrerai

* Microtus oeconomus arenicola

CARNIVORA*Canidae*

- * *Canis lupus* (populacje hiszpańskie: tylko na południe od Duero; populacje greckie: tylko na południe od 39 równoleżnika)

Ursidae

- * *Ursus arctos*

Mustelidae

- Lutra lutra*
- Mustela lutreola*

Felidae

- Lynx lynx*
- * *Lynx pardina*

Phocidae

- Halichoerus grypus* (V)
- * *Monachus monachus*
- Phoca vitulina* (V)

ARTIODACTYLA*Cervidae*

- * *Cervus elaphus corsicanus*

Bovidae

- Capra aegagrus* (populacje naturalne)
- * *Capra pyrenaica pyrenaica*
- Ovis ammon musimon* (populacje naturalne - Korsyka i Sardynia)
- Rupicapra rupicapra balcanica*
- * *Rupicapra ornata*

CETACEA

- Tursiops truncatus*
- Phocoena phocoena*

GADY**TESTUDINATA***Testudinidae*

- Testudo hermanni*
- Testudo graeca*
- Testudo marginata*

Cheloniidae

- * *Caretta caretta*

Emyidae

- Emys orbicularis*
- Mauremys caspica*
- Mauremys leprosa*

SAURIA*Lacertidae*

- Lacerta monticola*
- Lacerta schreiberi*
- Gallotia galloti insulanagae*
- * *Gallotia simonyi*
- Podarcis lilfordi*
- Podarcis pityusensis*

Scincidae

- Chalcides occidentalis*

Gekkonidae

- Phyllodactylus europaeus*

OPHIDIA*Colubridae*

- Elaphe quatuorlineata*
- Elaphe situla*

Viperidae

* *Vipera schweizeri*

Vipera ursinii

PLAZY

CAUDATA

Salamandridae

Chioglossa lusitanica

Mertensiella luschani

* *Salamandra salamandra aurorae*

Salamandrina terdigitata

Triturus cristatus

Proteidae

Proteus anguinus

Plethodontidae

Speleomantes ambrosii

Speleomantes flavus

Speleomantes genei

Speleomantes imperialis

Speleomantes supramontes

ANURA

Discoglossidae

Bombina bombina

Bombina variegata

Discoglossus jeanneae

Discoglossus montalentii

Discoglossus sardus

* *Alytes muletensis*

Ranidae

Rana latastei

Pelobatidae

* *Pelobates fuscus insubricus*

RYBY

PETROMYZONIFORMES

Petromyzonidae

Eudontomyzon spp. (o)

Lampetra fluviatilis (V)

Lampetra planeri (o)

Lethenteron zanandrai (V)

Petromyzon marinus (o)

ACIPENSERIFORMES

Acipenseridae

* *Acipenser naccarii*

* *Acipenser sturio*

ATHERINIFORMES

Cyprinodontidae

Aphanius iberus (o)

Aphanius fasciatus (o)

* *Valencia hispanica*

SALMONIFORMES

Salmonidae

Hucho hucho (populacje naturalne) (V)

Salmo salar (tylko w wodach słodkich) (V)

Salmo marmoradus (o)

Salmo macrostigma (o)

Coregonidae

- * *Coregonus oxyrhynchus* (anadromiczne gatunki w niektórych sektorach Morza Północnego)

CYPRINIFORMES

Cyprinidae

- Alburnus vulturius* (o)
- Alburnus albidus* (o)
- Anaecypris hispanica*
- Aspius aspius* (o)
- Barbus plebejus* (V)
- Barbus meridionalis* (V)
- Barbus capito* (V)
- Barbus comiza* (V)
- Chalcalburnus chalcoides* (o)
- Chondrostoma soetta* (o)
- Chondrostoma polylepis* (o)
- Chondrostoma genei* (o)
- Chondrostoma lusitanicum* (o)
- Chondrostoma toxostoma* (o)
- Gobio albipinnatus* (o)
- Gobio uranoscopus* (o)
- Iberocypris palaciosi* (o)
- * *Ladigesocypris ghigii* (o)
- Leuciscus lucomonis* (o)
- Leuciscus souffia* (o)
- Phoxinellus* spp. (o)
- Rutilus pigus* (o)
- Rutilus rubilio* (o)
- Rutilus arcasii* (o)
- Rutilus macrolepidotus* (o)
- Rutilus lemmingii* (o)
- Rutilus friesii meidingeri* (o)
- Rutilus alburnoides* (o)
- Rhodeus sericeus amarus* (o)
- Scardinius graecus* (o)

Cobitidae

- Cobitis conspersa* (o)
- Cobitis larvata* (o)
- Cobitis trichonica* (o)
- Cobitis taenia* (o)
- Misgurnis fossilis* (o)
- Sabanejewia aurata* (o)

PERCIFORMES

Percidae

- Gymnocephalus schraetzer* (V)
- Zingel* spp. [(o) z wyjątkiem *Zingel asper* i *Zingel zingel* (V)]

Gobiidae

- Pomatoschistus canestrini* (o)
- Padogobius panizzai* (o)
- Padogobius nigricans* (o)

CLUPEIFORMES

Clupeidae

- Alosa* spp. (V)

SCORPAENIFORMES

Cottidae

- Cottus ferruginosus* (o)
- Cottus petiti* (o)
- Cottus gobio* (o)

SILURIFORMES

Siluridae

- Silurus aristotelis* (V)

BEZKRĘGOWCE

STAWONOGI

CRUSTACEA

Decapoda

Austropotamobius pallipes (V)

INSECTA

Coleoptera

Buprestis splendens

* Carabus olympiae

Cerambyx cerdo

Cucujus cinnaberinus

Dytiscus latissimus

Graphoderus bilineatus

Limoniscus violaceus (o)

Lucanus cervus (o)

Morimus funereus (o)

* Osmoderma eremita

* Rosalia alpina

Lepidoptera

* Callimorpha quadripunctata (o)

Coenonympha oedippus

Erebia calcaria

Erebia christi

Eriogaster catax

Euphydryas aurinia (o)

Graellsia isabellae (V)

Hypodryas maturna

Lycaena dispar

Maculinea nausithous

Maculinea teleius

Melanagria arge

Papilio hospiton

Plebicula golgus

Mantodea

Apteromantis aptera

Odonata

Coenagrion hylas (o)

Coenagrion mercuriale (o)

Cordulegaster trinacriae

Gomphus graslinii

Leucorrhina pectoralis

Lindenia tetraphylla

Macromia splendens

Ophiogomphus cecilia

Oxygastra curtisii

Orthoptera

Baetica ustulata

MIĘCZAKI

GASTROPODA

Caseolus calculus

Caseolus commixta

Caseolus sphaerula

Discula leacockiana

Discula tabellata

Discus defloratus

Discus guerinianus

Elona quimperiana

Geomalacus maculosus

Geomitra moniziana

Helix subplicata

Leiostyla abbreviata
Leiostyla cassida
Leiostyla corneocostata
Leiostyla gibba
Leiostyla lamellosa
Vertigo angustior (o)
Vertigo genesii (o)
Vertigo geyeri (o)
Vertigo moulinsiana (o)

BIVALVIA*Unionoidea*

Margaritifera margaritifera (V)
Unio crassus

b) **ROŚLINY****PTERIDOPHYTA**

ASPLENIACEAE

Asplenium jahandiezii (Litard.) Rouy

BLECHNACEAE

Woodwardia radicans (L.) Sm.

DICKSONIACEAE

Culcita macrocarpa C. Presl

DRYOPTERIDACEAE

**Dryopteris corleyi* Fraser-Jenk.

HYMENOPHYLLACEAE

Trichomanes speciosum Willd.

ISOETACEAE

Isoetes boryana Durieu
Isoetes malinverniana Ces. & De Not.

MARSILEACEAE

Marsilea batardae Launert
Marsilea quadrifolia L.
Marsilea strigosa Willd.

OPHIOGLOSSACEAE

Botrychium simplex Hitchc.
Ophioglossum polyphyllum A. Braun

GYMNOSPERMAE

PINACEAE

**Abies nebrodensis* (Lojac.) Mattei

ANGIOSPERMAE

ALISMATACEAE

Caldesia parnassifolia (L.) Parl.
Luronium natans (L.) Raf.

AMARYLLIDACEAE

Leucojum nicaeense Ard.
Narcissus asturiensis (Jordan) Pugsley
Narcissus calcicola Mendonça
Narcissus cyclamineus DC.
Narcissus fernandesii G. Pedro
Narcissus humilis (Cav.) Traub

- * *Narcissus nevadensis* Pugsley
 - Narcissus pseudonarcissus* L.
 - subsp. *nobilis* (Haw.) A. Fernandes
 - Narcissus scaberulus* Henriq.
 - Narcissus triandrus* (Salisb.) D. A. Webb
 - subsp. *capax* (Salisb.) D. A. Webb
 - Narcissus viridiflorus* Schousboe
- BORAGINACEAE**
- * *Anchusa crispa* Viv.
 - * *Lithodora nitida* (H. Ern) R. Fernandes
 - Myosotis lusitanica* Schuster
 - Myosotis rehsteineri* Wartm.
 - Myosotis retusifolia* R. Afonso
 - Omphalodes kuzinskyana* Willk.
 - * *Omphalodes littoralis* Lehm.
 - Solenanthus albanicus* (Degen & al.) Degen & Baldacci
 - * *Symphytum cycladense* Pawl.
- CAMPANULACEAE**
- Asyneuma giganteum* (Boiss.) Bornm.
 - * *Campanula sabatia* De Not.
 - Jasione crispa* (Pourret) Samp.
 - subsp. *serpentinica* Pinto da Silva
 - Jasione lusitanica* A. DC.
- CARYOPHYLLACEAE**
- * *Arenaria nevadensis* Boiss. & Reuter
 - Arenaria provincialis* Chater & Halliday
 - Dianthus cintranus* Boiss. & Reuter
 - subsp. *cintranus* Boiss. & Reuter
 - Dianthus marizii* (Samp.) Samp.
 - Dianthus rupicola* Biv.
 - * *Gypsophila papillosa* P. Porta
 - Herniaria algarvica* Chaudri
 - Herniaria berlengiana* (Chaudri) Franco
 - * *Herniaria latifolia* Lapeyr.
 - subsp. *litardierei* gamis
 - Herniaria maritima* Link
 - Moehringia tommasinii* Marches.
 - Petrocoptis grandiflora* Rothm.
 - Petrocoptis montsicciana* O. Bolos & Rivas Mart.
 - Petrocoptis pseudoviscosa* Fernandez Casas
 - Silene cintrana* Rothm.
 - * *Silene hicesiae* Brullo & Signorello
 - Silene hifacensis* Rouy ex Willk.
 - * *Silene holzmannii* Heldr. ex Boiss.
 - Silene longicilia* (Brot.) Otth.
 - Silene mariana* Pau
 - * *Silene orphanidis* Boiss.
 - * *Silene rothmaleri* Pinto da Silva
 - * *Silene velutina* Pourret ex Loisel.
- CHENOPODIACEAE**
- * *Bassia saxicola* (Guss.) A. J. Scott
 - * *Kochia saxicola* Guss.
 - * *Salicornia veneta* Pignatti & Lausi
- CISTACEAE**
- Cistus palhinhae* Ingram
 - Halimium verticillatum* (Brot.) Sennen
 - Helianthemum alypoides* Losa & Rivas Goday
 - Helianthemum caput-felis* Boiss.
 - * *Tuberaria major* (Willk.) Pinto da Silva et Roseira
- COMPOSITAE**
- * *Anthemis glaberrima* (Rech. f.) Greuter
 - * *Artemisia granatensis* Boiss.
 - * *Aster pyrenaicus* Desf. ex DC.
 - * *Aster sorrentinii* (Tod) Lojac.
 - * *Carduus myriacanthus* Salzm. ex DC.

- * *Centaurea alba* L.
 subsp. *Heldreichii* (Halacsy) Dostal
 - * *Centaurea alba* L.
 subsp. *Princeps* (Boiss. et Heldr.) Gugler
 - * *Centaurea attica* Nyman
 subsp. *megarensis* (Halacsy & Hayek) Dostal
 - * *Centaurea balearica* J. D. Rodriguez
 - * *Centaurea borjae* Valdes-Berm. & Rivas Goday
 - * *Centaurea citricolor* Font Quer
 Centaurea corymbosa Pourret
 Centaurea gadorensis G. Bianca
 - * *Centaurea horrida* Badaro
 - * *Centaurea kalambakensis* Freyn & Sint.
 Centaurea kartschiana Scop.
 - * *Centaurea lactiflora* Halacsy
 Centaurea micrantha Hoffmanns. & Link
 subsp. *Herminii* (Rouy) Dostál
 - * *Centaurea niederi* Heldr.
 - * *Centaurea peucedanifolia* Boiss. & Orph.
 - * *Centaurea pinnata* Pau
 Centaurea pulvinata (G. Bianca) G. Bianca
 Centaurea rothmalerana (Arènes) Dostál
 Centaurea vicentina Mariz.
 - * *Crepis crocifolia* Boiss. & Heldr.
 Crepis granatensis (Willk.) B. Bianca & M. Cueto
 Erigeron frigidus Boiss. ex DC.
 Hymenostemma pseudanthemis (Kunze) Willd.
 - * *Jurinea cyanoides* (L.) Reichenb.
 - * *Jurinea fontqueri* Cuatrec.
 - * *Lamyropsis microcephala* (Moris) Dittrich & Greuter
 - * *Leontodon microcephalus* (Boiss. ex DC.) Boiss.
 Leontodon boryi Boiss.
 - * *Leontodon siculus* (Guss.) Finch & Sell
 Leuzea longifolia Hoffmanns. & Link
 Ligularia sibirica (L.) Cass.
 Santolina impressa Hoffmanns. & Link
 Santolina semidentata Hoffmanns. & Link
 - * *Senecio elodes* Boiss. ex DC.
 Senecio nevadensis Boiss. & Reuter
- CONVOLVULACEAE
- * *Convolvulus argyrothamnus* Greuter
 - * *Convolvulus fernandesii* Pinto da Silva & Teles
- CRUCIFERAE
- Alyssum pyrenaicum* Lapeyr.
 - Arabis sadina* (Samp.) P. Cout.
 - * *Biscutella neustrica* Bonnet
 Biscutella vicentina (Samp.) Rothm.
 Boleum asperum (Pers.) Desvaux
 Brassica glabrescens Poldini
 Brassica insularis Moris
 - * *Brassica macrocarpa* Guss.
 Coincya cintrana (P. Cout.) Pinto da Silva
 - * *Coincya rupestris* Rouy
 - * *Coronopus navasii* Pau
 Diplotaxis ibicensis (Pau) Gomez-Campo
 - * *Diplotaxis siettiana* Maire
 Diplotaxis vicentina (P. Cout.) Rothm.
 Erucastrum palustre (Pirona) Vis.
 - * *Iberis arbuscula* Runemark
 Iberis procumbens Lange
 subsp. *microcarpa* Franco & Pinto da Silva
 - * *Ionopsidium acaule* (Desf.) Reichenb.
 Ionopsidium savianum (Caruel) Ball & Arcang.
 Sisymbrium cavanillesianum Valdes & Castroviejo
 Sisymbrium supinum L.
- CYPERACEAE
- * *Carex panormitana* Guss.
 Eleocharis carniolica Koch

DIOSCOREACEAE

- * *Borderea chouardii* (Gausson) Heslot

DROSERACEAE

- Aldrovanda vesiculosa* L.

EUPHORBIACEAE

- * *Euphorbia margalidiana* Kuhbier & Lewejohann
- Euphorbia transtagana* Boiss.

GENTIANACEAE

- * *Centaurium rigualii* Esteve Chueca
- * *Centaurium somedanum* Lainz
- Gentiana ligustica* R. de Vilm. & Chopinet
- Gentianella anglica* (Pugsley) E. F. Warburg

GERANIACEAE

- * *Erodium astragaloides* Boiss. & Reuter
- Erodium paularense* Fernandez-Gonzales & Izco
- * *Erodium rupicola* Boiss.

GRAMINEAE

- Avenula hackelii* (Henriq.) Holub
- Bromus grossus* Desf. ex DC.
- Coleanthus subtilis* (Tratt.) Seidl
- Festuca brigantina* (Markgr.-Dannenb.) Markgr.-Dannenb.
- Festuca duriotagana* Franco & R. Afonso
- Festuca elegans* Boiss.
- Festuca henriquesii* Hack.
- Festuca sumilusitanica* Franco & R. Afonso
- Gaudinia hispanica* Stace & Tutin
- Holcus setiglumis* Boiss. & Reuter
- subsp. *durensis* Pinto da Silva
- Micropyropsis tuberosa* Romero - Zarco & Cabezudo
- Pseudarrhenatherum pallens* (Link) J. Holub
- Puccinellia pungens* (Pau) Paunero
- * *Stipa austroitalica* Martinovsky
- * *Stipa bavarica* Martinovsky & H. Scholz
- * *Stipa veneta* Moraldo

GROSSULARIACEAE

- * *Ribes sardum* Martelli

HYPERICACEAE

- * *Hypericum aciferum* (Greuter) N. K. B. Robson

JUNCACEAE

- Juncus valvatus* Link

LABIATAE

- Dracocephalum austriacum* L.
- * *Micromeria taygetea* P. H. Davis
- Nepeta dirphya* (Boiss.) Heldr. ex Halacsy
- * *Nepeta sphaciotica* P. H. Davis
- Origanum dictamnus* L.
- Sideritis incana*
- subsp. *glauca* (Cav.) Malagarriga
- Sideritis javalambrensis* Pau
- Sideritis serrata* Cav. ex Lag.
- Teucrium lepicephalum* Pau
- Teucrium turredanum* Losa & Rivas Goday
- * *Thymus camphoratus* Hoffmanns. & Link
- Thymus carnosus* Boiss.
- * *Thymus cephalotos* L.

LEGUMINOSAE

- Anthyllis hystrix* Cardona, Contandr. & E. Sierra
- * *Astragalus algarbiensis* Coss. ex Bunge
- * *Astragalus aquilanus* Anzalone
- Astragalus centralpinus* Braun-Blanquet

- * *Astragalus maritimus* Moris
 - Astragalus tremolsianus* Pau
 - * *Astragalus verrucosus* Moris
 - * *Cytisus aeolicus* Guss. ex Lindl.
 - Genista dorycnifolia* Font Quer
 - Genista holopetala* (Fleischm. ex Koch) Baldacci
 - Melilotus segetalis* (Brot.) Ser.
 - subsp. *fallax* Franco
 - * *Ononis hackelii* Lange
 - Trifolium saxatile* All.
 - * *Vicia bifoliolata* J. D. Rodriguez
- LENTIBULARIACEAE
- Pinguicula nevadensis* (Lindb.) Casper
- LILIACEAE
- Allium grosii* Font Quer
 - * *Androcymbium rechingeri* Greuter
 - * *Asphodelus bento-rainhae* P. Silva
 - Hyacinthoides vicientina* (Hoffmanns. & Link) Rothm.
 - * *Muscari gussonei* (Parl.) Tod.
- LINACEAE
- * *Linum muelleri* Moris
- LYTHRACEAE
- * *Lythrum flexuosum* Lag.
- MALVACEAE
- Kosteletzkya pentacarpos* (L.) Ledeb.
- NAJADACEAE
- Najas flexilis* (Willd.) Rostk. & W. L. Schmidt
- ORCHIDACEAE
- * *Cephalanthera cucullata* Boiss. & Heldr.
 - Cypripedium calceolus* L.
 - Liparis loeselii* (L.) Rich.
 - * *Ophrys lunulata* Parl.
- PAEONIACEAE
- Paeonia cambessedesii* (Willk.) Willk.
 - Paeonia parnassica* Tzanoudakis
 - Paeonia clusii* F. C. Stern
 - subsp. *rhodia* (Stearn) Tzanoudakis
- PALMAE
- Phoenix theophrasti* Greuter
- PLANTAGINACEAE
- Plantago algarbiensis* Samp.
 - Plantago almogravensis* Franco
- PLUMBAGINACEAE
- Armeria berlengensis* Daveau
 - * *Armeria helodes* Martini & Pold
 - Armeria neglecta* Girard
 - Armeria pseudarmeria* (Murray) Mansfeld
 - * *Armeria rouyana* Daveau
 - Armeria soleirolii* (Duby) Godron
 - Armeria velutina* Welv. ex Boiss. & Reuter
 - Limonium dodartii* (Girard) O. Kuntze
 - subsp. *lusitanicum* (Daveau) Franco
 - * *Limonium insulare* (Beg. & Landi) Arrig. & Diana
 - Limonium lanceolatum* (Hoffmanns. & Link) Franco
 - Limonium multiflorum* Erben
 - * *Limonium pseudolaetum* Arrig. & Diana
 - * *Limonium strictissimum* (Salzmann) Arrig.
- POLYGONACEAE
- Polygonum praelongum* Coode & Cullen
 - Rumex rupestris* Le Gall

PRIMULACEAE

- Androsace mathildae Levier
- Androsace pyrenaica Lam.
- * Primula apennina Widmer
- Primula palinuri Petagna
- Soldanella villosa Darracq.

RANUNCULACEAE

- * Aconitum corsicum Gayer
- Adonis distorta Ten.
- Aquilegia bertolonii Schott
- Aquilegia kitaibelii Schott
- * Aquilegia pyrenaica D. C.
 - subsp. cazorlensis (Heywood) Galiano
- * Consolida samia P. H. Davis
- Pulsatilla patens (L.) Miller
- * Ranunculus weyleri Mares

RESEDACEAE

- * Reseda decursiva Forssk.

ROSACEAE

- Potentilla delphinensis Gren. & Godron

RUBIACEAE

- * Galium litorale Guss.
- * Galium viridiflorum Boiss. & Reuter

SALICACEAE

- Salix salvifolia Brot. subsp. Australis Franco

SANTALACEAE

- Thesium ebracteatum Hayne

SAXIFRAGACEAE

- Saxifraga berica (Beguinot) D. A. Webb
- Saxifraga florulenta Moretti
- Saxifraga hirculus L.
- Saxifraga tombeanensis Boiss. ex Engl.

SCROPHULARIACEAE

- Antirrhinum charidemi Lange
- Chaenorhinum serpyllifolium (Lange) Lange
 - subsp. lusitanicum R. Fernandes
- * Euphrasia genargentea (Feoli) Diana
- Euphrasia marchesettii Wettst. ex Marches.
- Linaria algarviana Chav.
- Linaria coutinhoi Valdes
- * Linaria ficalhoana Rouy
- Linaria flava (Poiret) Desf.
- * Linaria hellenica Turrill
- * Linaria ricardoi Cout.
- * Linaria tursica B. Valdes & Cabezudo
- Linaria tonzigii Lona
- Odontites granatensis Boiss.
- Verbascum litigiosum Samp.
- Veronica micrantha Hoffmanns. & Link
- * Veronica oetaea L.-A. Gustavsson

SELAGINACEAE

- * Globularia stygia Orph. ex Boiss.

SOLANACEAE

- * Atropa baetica Willk.

THYMELAEACEAE

- Daphne petraea Leybold
- * Daphne rodriguezii Texidor

ULMACEAE

Zelkova abelicea (Lam.) Boiss.

UMBELLIFERAE

- * *Angelica heterocarpa* Lloyd
- Angelica palustris* (Besser) Hoffm.
- * *Apium bermejoi* Llorens
- Apium repens* (Jacq.) Lag.
- Athamanta cortiana* Ferrarini
- * *Bupleurum capillare* Boiss. & Heldr.
- * *Bupleurum kakiskalae* Greuter
- Eryngium alpinum* L.
- * *Eryngium viviparum* Gay
- * *Laserpitium longiradium* Boiss.
- * *Naufraga balearica* Constans & Cannon
- * *Oenanthe conioidea* Lange
- Petagnia saniculifolia* Guss.
- Rouya polygama* (Desf.) Coincy
- * *Seseli intricatum* Boiss.
- Thorella verticillatunidata* (Thore) Brig.

VALERIANACEAE

Centranthus trinervis (Viv.) Beguinot

VIOLACEAE

- * *Viola hispida* Lam.
- Viola jaubertiana* Mares & Vigineix

Rośliny niższe**BRYOPHYTA**

- Bruchia vogesiaca* Schwaegr. (o)
- * *Bryoerythrophyllum machadoanum* (Sergio) M. Hill (o)
- Buxbaumia viridis* (Moug. ex Lam. & DC.) Brid. ex Moug. & Nestl. (o)
- Dichelyma capillaceum* (With.) Myr. (o)
- Dicranum viride* (Sull. & Lesq.) Lindb. (o)
- Distichophyllum carinatum* Dix. & Nich. (o)
- Drepanocladus vernicosus* (Mitt.) Warnst. (o)
- Jungermannia handelii* (Schiffn.) Amak. (o)
- Mannia triandra* (Scop.) Grolle (o)
- * *Marsupella profunda* Lindb. (o)
- Meesia longiseta* Hedw. (o)
- Nothothylas orbicularis* (Schwein.) Sull. (o)
- Orthotrichum rogeri* Brid. (o)
- Petalophyllum ralfsii* Nees & Goot. Ex Lehm. (o)
- Riccia breidleri* Jur. ex Steph. (o)
- Riella helicophylla* (Mont.) Hook. (o)
- Scapania massolongi* (K. Muell.) K. Muell. (o)
- Sphagnum pylaisii* Brid. (o)
- Tayloria rudolphiana* (Gasrov) B. & G. (o)

GATUNKI REGIONU MAKARONEZYJSKIEGO

PTERIDOPHYTA

HYMENOPHYLLACEAE

Hymenophyllum maderensis Gibby & Lovis

DRYOPTERIDACEAE

- * *Polystichum drepanum* (Sw.) C. Presl.

ISOETACEAE

Isoetes azorica Durieu & Paiva

MARSILEACEAE

- * *Marsilea azorica* Launert & Paiva

ANGIOSPERMAE

ASCLEPIADACEAE

- Caralluma burchardii* N. E. Brown
- * *Ceropegia chrysantha* Svent.

BORAGINACEAE

- Echium candicans* L. fil.
- * *Echium gentianoides* Webb & Coincy
- Myosotis azorica* H. C. Watson
- Myosotis maritima* Hochst. in Seub.

CAMPANULACEAE

- * *Azorina vidalii* (H. C. Watson) Feer
- Musschia aurea* (L. f.) DC.
- * *Musschia wollastonii* Lowe

CAPRIFOLIACEAE

- * *Sambucus palmensis* Link

CARYOPHYLLACEAE

- Spergularia azorica* (Kindb.) Lebel

CELASTRACEAE

- Maytenus umbellata* (R. Br.) Mabb.

CHENOPODIACEAE

- Beta patula* Ait.

CISTACEAE

- Cistus chinamadensis* Banares & Romero
- * *Helianthemum bystropogophyllum* Svent.

COMPOSITAE

- Andryala crithmifolia* Ait.
- * *Argyranthemum lidii* Humphries
- Argyranthemum thalassophyllum* (Svent.) Hump.
- Argyranthemum winterii* (Svent.) & Humphries
- * *Atractylis arbuscula* Svent. & Michaelis
- Atractylis preauxiana* Schultz.
- Calendula maderensis* DC.
- Cheirolophus duranii* (Burchard) Holub
- Cheirolophus ghomerytus* (Svent.) Holub
- Cheirolophus junonianus* (Svent.) Holub
- Cheirolophus massonianus* (Lowe) Hansen
- Cirsium latifolium* Lowe
- Helichrysum gossypinum* Webb
- Helichrysum oligocephala* (Svent. & Bzaww.)
- * *Lactuca watsoniana* Trel.
- * *Onopordum nogalesii* Svent.
- * *Onopordum carduelinum* Bolle
- * *Pericallis hadrosoma* Svent.
- Phagnalon benettii* Lowe
- Stemmacantha cynaroides* (Chr. Son in Buch) Ditt
- Sventenia bupleuroides* Font Quer
- * *Tanacetum ptarmiciflorum* Webb & Berth.

CONVOLVULACEAE

- * *Convolvulus caput-medusae* Lowe
- * *Convolvulus lopez-socasii* Svent.
- * *Convolvulus massonii* A. Dietr.

CRASSULACEAE

- Aeonium gomeraense* Praeger
- Aeonium saundersii* Bolle
- Aichryson dumosum* (Lowe) Praeg.
- Monanthes wildpretii* Banares & Scholz
- Sedum brissemoretii* Raymond-Hamet

CRUCIFERAE

- * *Crambe arborea* Webb ex Christ
- Crambe laevigata* DC. ex Christ
- * *Crambe sventenii* R. Petters ex Bramwell & Sund.
- * *Parolinia schizogynoides* Svent.
- Sinapidendron rupestre* (Ait.) Lowe

CYPERACEAE

- Carex malato-belizii* Raymond

DIPSACACEAE

- Scabiosa nitens* Roemer & J. A. Schultes

ERICACEAE

- Erica scoparia* L.
- subsp. *Azorica* (Hochst.) D. A. Webb

EUPHORBIACEAE

- * *Euphorbia handiensis* Burchard
- Euphorbia lambii* Svent.
- Euphorbia stygiana* H. C. Watson

GERANIACEAE

- * *Geranium maderense* P. F. Yeo

GRAMINEAE

- Deschampsia maderensis* (Hack & Born.)
- Phalaris maderensis* (Menezes) Menezes

LABIATAE

- * *Sideritis cystosiphon* Svent.
- * *Sideritis discolor* (Webb ex de Noe) Bolle
- Sideritis infernalis* Bolle
- Sideritis marmorea* Bolle
- Teucrium abutiloides* L'Hér
- Teucrium betonicum* L'Hér

LEGUMINOSAE

- * *Anagyris latifolia* Brouss. ex Willd.
- Anthyllis lemanningiana* Lowe
- * *Dorycnium spectabile* Webb & Berthel
- * *Lotus azoricus* P. W. Ball
- Lotus callis-viridis* D. Bramwell & D. H. Davis
- * *Lotus kunkelii* (E. Chueca) D. Bramwell et al.
- * *Teline rosmarinifolia* Webb et Berthel
- * *Teline salsoloides* Arco & Acebes.
- Vicia dennesiana* H. C. Watson

LILIACEAE

- * *Androcymbium psammophilum* Svent.
- Scilla maderensis* Menezes
- Semele maderensis* Costa

LORANTHACEAE

- Arceuthobium azoricum* Wiens & Hawksw

MYRICACEAE

- * *Myrica rivas-martinezii* Santos.

OLEACEAE

- Jasminum azoricum* L.
- Picconia azorica* (Tutin) Knobl.

ORCHIDACEAE

- Goodyera macrophylla* Lowe

PITTOSPORACEAE

- * *Pittosporum coriaceum* Dryand. ex Ait.

PLANTAGINACEAE

Plantago malato-belizii Lawalree

PLUMBAGINACEAE

* *Limonium arborescens* (Brouss.) Kuntze

Limonium dendroides Svent.

* *Limonium spectabile* (Svent.) Kunkel & Sunding

* *Limonium sventenii* Santos & Fernandez Galvan

POLYGONACEAE

Rumex azoricus Rech. fil.

RHAMNACEAE

Frangula azorica Tutin

ROSACEAE

* *Bencomia brachystachya* Svent.

Bencomia sphaerocarpa Svent.

* *Chamaemeles coriacea* Lindl.

Dendriopterium pulidoi Svent.

Marcetella maderensis (Born.) Svent.

Prunus lusitanica L.

 subsp. *azorica* (Mouillef.) Franco

Sorbus maderensis (Lowe) Docle

SANTALACEAE

Kunkeliella subsucculenta Kammer

SCROPHULARIACEAE

* *Euphrasia azorica* Wats.

Euphrasia grandiflora Hochst. ex Seub.

* *Isoplexis chalcantha* Svent. & O'Shanahan

Isoplexis isabelliana (Webb & Berthel) Masferrer

Odontites holliana (Lowe) Benth.

Sibthorpia peregrina L.

SELAGINACEAE

* *Globularia ascanii* D. Bramwell & Kunkel

* *Globularia sarcophylla* Svent.

SOLANACEAE

* *Solanum lidii* Sunding

UMBELLIFERAE

Ammi trifoliatum (H. C. Watson) Trelease

Bupleurum handiense (Bolle) Kunkel

Chaerophyllum azoricum Trelease

Ferula latipinna Santos

Melanoselinum decipiens (Schrader & Wendl.) Hoffm.

Monizia edulis Lowe

Oenanthe divaricata (R. Br.) Mabb.

Sanicula azorica Guthnick & Seub.

VIOLACEAE

Viola paradoxa Lowe

Rośliny niższe**BRYOPHYTA**

* *Echinodium spinosum* (Mitt.) Jur. (o)

* *Thamnobryum fernandesii* Sergio (o)

ZAŁĄCZNIK III

KRYTERIA WYBORU TERENÓW KWALIFIKUJĄCYCH SIĘ DO OKREŚLENIA JAKO TERENY MAJĄCE ZNACZENIE DLA WSPÓLNOTY I WYZNACZENIA JAKO SPECJALNE OBSZARY OCHRONY**ETAP 1: Ocena na szczeblu krajowym względnego znaczenia terenów dla każdego z typów siedlisk przyrodniczych z załącznika I i każdego gatunku z załącznika II (w tym typów siedlisk i gatunków o znaczeniu priorytetowym)**

- A. Kryteria oceny terenów dla danego typu siedliska przyrodniczego z załącznika I
- Stożenie reprezentatywności typu siedliska przyrodniczego na terenie.
 - Obszar terenu obejmujący typ siedliska przyrodniczego w stosunku do całkowitej powierzchni obejmującej typ siedliska przyrodniczego w obrębie terytorium państwa.
 - Poziom ochrony struktury i funkcji danego typu siedliska przyrodniczego i możliwości odtworzenia.
 - Ocena globalna wartości terenu dla ochrony danego typu siedliska przyrodniczego.
- B. Kryteria oceny terenu dla danego gatunku z załącznika II
- Wielkość i zagęszczenie populacji gatunku żyjącej w obrębie terenu w stosunku do populacji żyjących w obrębie terytorium państwa.
 - Poziom ochrony cech siedliska, które są ważne dla danego gatunku i możliwości odbudowy.
 - Stożenie odizolowania populacji żyjącej w obrębie terenu w stosunku do naturalnego zasięgu gatunku.
 - Ocena globalna wartości terenu dla ochrony danego gatunku.
- C. Na podstawie tych kryteriów Państwa Członkowskie sklasyfikują tereny, które proponują do umieszczenia w wykazach krajowych, kwalifikujące się do określenia jako tereny mające znaczenie dla Wspólnoty zgodnie z ich względną wartością dla ochrony każdego z typów siedlisk przyrodniczych z załącznika I lub każdego gatunku z załącznika II.
- D. Ten wykaz stanowi listę terenów obejmujących typy siedlisk przyrodniczych o znaczeniu priorytetowym i gatunki o znaczeniu priorytetowym, wybranych przez Państwa Członkowskie na podstawie kryteriów zawartych w A i B.

ETAP 2: Ocena znaczenia dla Wspólnoty terenów zamieszczonych w wykazach krajowych

- Wszystkie tereny wskazane przez Państwa Członkowskie w etapie 1, które zawierają typy siedlisk przyrodniczych o znaczeniu priorytetowym i/lub gatunki o takim znaczeniu, są uważane za tereny mające znaczenie dla Wspólnoty.
- Przy ocenie znaczenia dla Wspólnoty innych terenów wymienionych w wykazach Państw Członkowskich, tj. ich udziału w utrzymywaniu lub przywracaniu, we właściwym stanie ochrony, siedliska przyrodniczego wymienionego w załączniku I lub gatunku wymienionego w załączniku II i/lub w spójności *Natury 2000*, zostaną wzięte pod uwagę następujące kryteria:
 - względna wartość terenu na poziomie krajowym;
 - położenie geograficzne terenu względem tras wędrówek gatunków wymienionych w załączniku II lub przynależność do ciągłego ekosystemu położonego po obu stronach jednej lub więcej granic wewnętrznych Wspólnoty;
 - całkowity obszar terenu;
 - liczba typów siedlisk przyrodniczych wymienionych w załączniku I lub gatunków wymienionych w załączniku II występujących na terenie;
 - globalna wartość ekologiczna terenu dla danych regionów biogeograficznych i/lub dla całego terytorium, o którym mowa w art. 2, w odniesieniu zarówno do charakterystyki lub wyjątkowych aspektów jego cech, jak i sposobu, w jaki są połączone.

ZAŁĄCZNIK IV

GATUNKI ROŚLIN I ZWIERZĄT WAŻNYCH DLA WSPÓLNOTY, KTÓRE WYMAGAJĄ ŚCISŁEJ OCHRONY

Gatunki wyliczone w niniejszym załączniku wykazane są przez:

- nazwę gatunku albo podgatunku, lub
- przez grupę gatunków należących do wyższego taksonu lub do wskazanej części tego taksonu.

Skrót „spp.” po nazwie rodziny lub rodzaju oznacza wszystkie gatunki należące do tej rodziny lub rodzaju.

a) **ZWIERZĘTA**

KRĘGOWCE

SSAKI

INSECTIVORA

Erinaceidae

Erinaceus algirus

Soricidae

Crocidura canariensis

Talpidae

Galemys pyrenaicus

MICROCHIROPTERA

Wszystkie gatunki

RODENTIA

Gliridae

Wszystkie gatunki z wyjątkiem *Glis glis* i *Eliomys quercinus*

Sciuridae

Citellus citellus
Sciurus anomalus

Castoridae

Castor fiber

Cricetidae

Cricetus cricetus

Microtidae

Microtus cabreræ
Microtus oeconomus arenicola

Zapodidae

Sicista betulina

Hystricidae

Hystrix cristata

CARNIVORA

Canidae

Canis lupus (z wyjątkiem populacji hiszpańskich na północ od Duero i populacji greckich na północ od 39 równoleżnika)

Ursidae

Ursus arctos

Mustelidae

Lutra lutra
Mustela lutreola

Felidae

Felis silvestris
Lynx lynx
Lynx pardina

Phocidae

Monachus monachus

ARTIODACTYLA

Cervidae

Cervus elaphus corsicanus

Bovidae

Capra aegagrus (populacje naturalne)
Capra pyrenaica pyrenaica
Ovis ammon musimon (populacje naturalne - Korsyka i Sardynia)
Rupicapra rupicapra balcanica
Rupicapra ornata

CETACEA

Wszystkie gatunki

GADY

TESTUDINATA

Testudinidae

Testudo hermanni
Testudo graeca
Testudo marginata

Cheloniidae

Caretta caretta
Chelonia mydas
Lepidochelys kempii
Eretmochelys imbricata

Derموchelyidae

Derموchelys coriacea

Emydiidae

Emys orbicularis
Mauremys caspica
Mauremys leprosa

SAURIA

Lacertidae

Algyroides fitzingeri
Algyroides marchi
Algyroides moreoticus
Algyroides nigropunctatus
Lacerta agilis
Lacerta bedriagae
Lacerta danfordi
Lacerta dugesi
Lacerta graeca
Lacerta horvathi
Lacerta monticola
Lacerta schreiberi
Lacerta trilineata
Lacerta viridis
Gallotia atlantica
Gallotia galloti
Gallotia galloti insulanagae
Gallotia simonyi
Gallotia stehlini
Ophisops elegans
Podarcis erhardii
Podarcis filfolensis
Podarcis hispanica atrata

Podarcis lilfordi
Podarcis melisellensis
Podarcis milensis
Podarcis muralis
Podarcis peloponnesiaca
Podarcis pityusensis
Podarcis sicula
Podarcis taurica
Podarcis tiliguerta
Podarcis wagleriana

Scincidae

Ablepharus kitaibelli
Chalcides bedriagai
Chalcides occidentalis
Chalcides ocellatus
Chalcides sexlineatus
Chalcides viridianus
Ophiomorus punctatissimus

Gekkonidae

Cyrtopodion kotschy
Phyllodactylus europaeus
Tarentola angustimentalis
Tarentola boettgeri
Tarentola delalandii
Tarentola gomerensis

Agamidae

Stellio stellio

Chamaeleontidae

Chamaeleo chamaeleon

Anguidae

Ophisaurus apodus

OPHIDIA

Colubridae

Coluber caspius
Coluber hippocrepis
Coluber jugularis
Coluber laurenti
Coluber najadum
Coluber nummifer
Coluber viridiflavus
Coronella austriaca
Eirenis modesta
Elaphe longissima
Elaphe quatuorlineata
Elaphe situla
Natrix natrix cetti
Natrix natrix corsa
Natrix tessellata
Telescopus falax

Viperidae

Vipera ammodytes
Vipera schweizeri
Vipera seoanni (z wyjątkiem populacji hiszpańskich)
Vipera ursinii
Vipera xanthina

Boidae

Eryx jaculus

PŁAZY

CAUDATA

Salamandridae

Chioglossa lusitanica
Euproctus asper
Euproctus montanus

Euproctus platycephalus
Salamandra atra
Salamandra aurorae
Salamandra lanzai
Salamandra luschani
Salamandrina terdigitata
Triturus carnifex
Triturus cristatus
Triturus italicus
Triturus karelinii
Triturus marmoratus

Proteidae

Proteus anguinus

Plethodontidae

Speleomantes ambrosii
Speleomantes flavus
Speleomantes genei
Speleomantes imperialis
Speleomantes italicus
Speleomantes supramontes

ANURA

Discoglossidae

Bombina bombina
Bombina variegata
Discoglossus galganoi
Discoglossus jeanneae
Discoglossus montalentii
Discoglossus pictus
Discoglossus sardus
Alytes cisternasii
Alytes muletensis
Alytes obstetricans

Ranidae

Rana arvalis
Rana dalmatina
Rana graeca
Rana iberica
Rana italica
Rana latastei
Rana lessonae

Pelobatidae

Pelobates cultripipes
Pelobates fuscus
Pelobates syriacus

Bufo

Bufo calamita
Bufo viridis

Hylidae

Hyla arborea
Hyla meridionalis
Hyla sarda

RYBY

ACIPENSERIFORMES

Acipenseridae

Acipenser naccarii
Acipenser sturio

ATHERINIFORMES

Cyprinodontidae

Valencia hispanica

CYPRINIFORMES

*Cyprinidae**Anaecypris hispanica*

PERCIFORMES

*Percidae**Zingel asper*

SALMONIFORMES

*Coregonidae**Coregonus oxyrhynchus* (anadromiczne populacje w niektórych sektorach Morza Północnego)

BEZKRĘGOWCE

STAWONOGI

INSECTA

*Coleoptera**Buprestis splendens**Carabus olympiae**Cerambyx cerdo**Cucujus cinnaberinus**Dytiscus latissimus**Graphoderus bilineatus**Osmoderma eremita**Rosalia alpina**Lepidoptera**Apatura metis**Coenonympha hero**Coenonympha oedippus**Erebia calcaria**Erebia christi**Erebia sudetica**Eriogaster catax**Fabriciana elisa**Hypodryas maturna**Hyles hippophaes**Lopinga achine**Lycaena dispar**Maculinea arion**Maculinea nausithous**Maculinea teleius**Melanargia arge**Papilio alexanor**Papilio hospiton**Parnassius apollo**Parnassius mnemosyne**Plebicula golgus**Proserpinus proserpina**Zerynthia polyxena**Mantodea**Apteromantis aptera**Odonata**Aeshna viridis**Cordulegaster trinacriae**Gomphus graslinii**Leucorrhina albifrons**Leucorrhina caudalis**Leucorrhina pectoralis**Lindenia tetraphylla**Macromia splendens**Ophiogomphus cecilia**Oxygastra curtisii**Stylurus flavipes**Sympetma braueri*

Orthoptera
Baetica ustulata
Saga pedo

ARACHNIDA

Araneae
Macrothele calpeiana

MIĘCZAKI

GASTROPODA

Prosobranchia
Patella feruginea

Stylommatophora
Caseolus calculus
Caseolus commixta
Caseolus sphaerula
Discula leacockiana
Discula tabellata
Discula testudinalis
Discula turricula
Discus defloratus
Discus guerinianus
Elona quimperiana
Geomalacus maculosus
Geomitra moniziana
Helix subplicata
Leiostyla abbreviata
Leiostyla cassida
Leiostyla corneocostata
Leiostyla gibba
Leiostyla lamellosa

BIVALVIA

Anisomyaria
Litophaga lithophaga
Pinna nobilis

Unionoida
Margaritifera auricularia
Unio crassus

ECHINODERMATA

Echinoidea
Centrostephanus longispinus

b) ROŚLINY

Załącznik IV b) obejmuje wszystkie gatunki roślin wymienione w załączniku II b) oraz te wymienione poniżej. ⁽¹⁾

PTERIDOPHYTA

ASPLENIACEAE
Asplenium hemionitis L.

ANGIOSPERMAE

AGAVACEAE
Dracaena draco (L.) L.

AMARYLLIDACEAE
Narcissus longispathus Pugsley
Narcissus triandrus L.

⁽¹⁾ Z wyjątkiem mszaków w załączniku II b)

BERBERIDACEAE

Berberis maderensis Lowe

CAMPANULACEAE

Campanula morettiana Reichenb.

Physoplexis comosa (L.) Schur.

CARYOPHYLLACEAE

Moehringia fontqueri Pau

COMPOSITAE

Argyranthemum pinnatifidum (L. f.) Lowe

subsp. *succulentum* (Lowe) C. J. Humphries

Helichrysum sibthorpii Rouy

Picris willkommii (Schultz Bip.) Nyman

Santolina elegans Boiss. ex DC.

Senecio caespitosus Brot.

Senecio lagascanus DC.

subsp. *lusitanicus* (P. Cout.) Pinto da Silva

Wagenitzia lancifolia (Sieber ex Sprengel) Dostal

CRUCIFERAE

Murbeckiella sousae Rothm.

EUPHORBIACEAE

Euphorbia nevadensis Boiss. & Reuter

GESNERIACEAE

Jankaea heldreichii (Boiss.) Boiss.

Ramonda serbica Pancic

IRIDACEAE

Crocus etruscus Parl.

Iris boissieri Henriq.

Iris marisca Ricci & Colasante

LABIATAE

Rosmarinus tomentosus Huber-Morath & Maire

Teucrium charidemi Sandwith

Thymus capitellatus Hoffmanns. & Link

Thymus villosus L.

subsp. *villosus* L.

LILIACEAE

Androcymbium europaeum (Lange) K. Richter

Bellevalia hackelli Freyn

Colchicum corsicum Baker

Colchicum cousturieri Greuter

Fritillaria conica Rix

Fritillaria drenovskii Dogen & Stoy.

Fritillaria gussichiae (Dogen & Doerfler) Rix

Fritillaria obliqua Ker-Gawl.

Fritillaria rhodocanakis Orph. ex Baker

Ornithogalum reverchonii Degen & Herv.-Bass.

Scilla beirana Samp.

Scilla odorata Link

ORCHIDACEAE

Ophrys argolica Fleischm.

Orchis scopulorum Simsmerh.

Spiranthes aestivalis (Poiret) L. C. M. Richard

PRIMULACEAE

Androsace cylindrica DC.

Primula glaucescens Moretti

Primula spectabilis Tratt.

RANUNCULACEAE

Aquilegia alpina L.

SAPOTACEAE

Sideroxylon marmulano Banks & Lowe

SAXIFRAGACEAE

Saxifraga cintrana Kuzinsky ex Willk.

Saxifraga portosanctana Boiss.

Saxifraga presolanensis Engl.

Saxifraga valdensis DC.

Saxifraga vayredana Luizet

SCROPHULARIACEAE

Antirrhinum lopesianum Rothm.

Lindernia procumbens (Krocker) Philcox

SOLANACEAE

Mandragora officinarum L.

THYMELAEACEAE

Thymelaea broterana P. Cout.

UMBELLIFERAE

Bunium brevifolium Lowe

VIOLACEAE

Viola athis W. Becker

Viola cazorlensis Gandoger

Viola delphinantha Boiss.

ZAŁĄCZNIK V

GATUNKI ZWIERZĄT I ROŚLIN WAŻNYCH DLA WSPÓLNOTY, KTÓRYCH POZYSKIWANIE ZE STANU DZIKIEGO I EKSPLOATACJA MOŻE PODLEGAĆ DZIAŁANIOM W ZAKRESIE ZARZĄDZANIA

Gatunki wyliczone w niniejszym załączniku wykazane są przez:

- nazwę gatunku albo podgatunku, lub
- przez grupę gatunków należących do wyższego taksonu lub do wskazanej części tego taksonu.

Skrót „spp.” po nazwie rodziny lub rodzaju oznacza wszystkie gatunki należące do tej rodziny lub rodzaju.

a) **ZWIERZĘTA**

KRĘGOWCE

SSAKI

CARNIVORA

Canidae

Canis aureus

Canis lupus (populacje hiszpańskie na północ od Duero i populacje greckie na północ od 39 równoleżnika)

Mustelidae

Martes martes

Mustela putorius

Phocidae

Wszystkie gatunki niewymienione w załączniku IV

Viverridae

Genetta genetta

Herpestes ichneumon

DUPLICIDENTATA

Leporidae

Lepus timidus

ARTIODACTYLA

Bovidae

Capra ibex

Capra pyrenaica (z wyjątkiem *Capra pyrenaica pyrenaica*)

Rupicapra rupicapra (z wyjątkiem *Rupicapra rupicapra balcanica* i *rupicapra ornata*)

PŁAZY

ANURA

Ranidae

Rana esculenta

Rana perezi

Rana ridibunda

Rana temporaria

RYBY

PETROMYZONIFORMES

Petromyzonidae

Lampetra fluviatilis

Lethenteron zanandrai

ACIPENSERIFORMES*Acipenseridae*

Wszystkie gatunki niewymienione w załączniku IV

SALMONIFORMES*Salmonidae*

Thymallus thymallus

Coregonus spp. (z wyjątkiem *Coregonus oxyrhynchus* – anadromiczne populacje w niektórych sektorach Morza Północnego)

Hucho hucho

Salmo salar (tylko w wodach słodkich)

Cyprinidae

Barbus spp.

PERCIFORMES*Percidae*

Gymnocephalus schraetzer

Zingel zingel

CLUPEIFORMES*Clupeidae*

Alosa spp.

SILURIFORMES*Siluridae*

Silurus aristotelis

BEZKRĘGOWCE**COELENTERATA****CNIDARIA**

Corallium rubrum

MOLLUSCA**GASTROPODA — STYLOMMATOPHORA***Helicidae*

Helix pomatia

BIVALVIA — UNIONIDA*Margaritiferidae*

Margaritifera margaritifera

Unionidae

Microcondylaea compressa

Unio elongatulus

ANNELIDA**HIRUDINOIDEA — ARHYNCHOBDELLAE***Hirudinidae*

Hirudo medicinalis

ARTHROPODA**CRUSTACEA — DECAPODA***Astacidae*

Astacus astacus

Austropotamobius pallipes

Austropotamobius torrentium

Scyllaridae

Scyllarides latus

INSECTA — LEPIDOPTERA*Saturniidae*

Graellsia isabellae

b) **ROŚLINY****ALGAE**

RHODOPHYTA

CORALLINACEAE

- Lithothamnium coralloides Crouan frat.
- Phymatholithon calcareum (Poll.) Adey & McKibbin

LICHENES

CLADONIACEAE

- Cladonia L. podrodzaj Cladina (Nyl.) Vain.

BRYOPHYTA

MUSCI

LEUCOBRYACEAE

- Leucobryum glaucum (Hedw.) Ångstr.

SPHAGNACEAE

- Sphagnum L. spp. (z wyjątkiem Sphagnum pylasii Brid.)

PTERIDOPHYTA

- Lycopodium spp.

ANGIOSPERMAE

AMARYLLIDACEAE

- Galanthus nivalis L.
- Narcissus bulbocodium L.
- Narcissus juncifolius Lagasca

COMPOSITAE

- Arnica montana L.
- Artemisia eriantha Ten
- Artemisia genipi Weber
- Doronicum plantagineum L.
- subsp. tournefortii (Rouy) P. Cout.

CRUCIFERAE

- Alyssum pintadasilvae Dudley.
- Malcolmia lacera (L.) DC.
- subsp. gracilima (Samp.) Franco
- Murbeckiella pinnatifida (Lam.) Rothm.
- subsp. herminii (Rivas-Martinez) Greuter & Burdet

GENTIANACEAE

- Gentiana lutea L.

IRIDACEAE

- Iris lusitanica Ker-Gawler

LABIATAE

- Teucrium salviastrum Schreber
- subsp. salviastrum Schreber

LEGUMINOSAE

- Anthyllis lusitanica Cullen & Pinto da Silva
- Dorycnium pentaphyllum Scop.
- subsp. transmontana Franco
- Ulex densus Welw. ex Webb

LILIACEAE

- Lilium rubrum Lmk
- Ruscus aculeatus L.

PLUMBAGINACEAE

- Armeria sampaio (Bernis) Nieto Feliner

ROSACEAE

- Rubus genevieri Boreau
- subsp. herminii (Samp.) P. Cout.

SCROPHULARIACEAE

- Anarrhinum longipedicelatum R. Fernandes
- Euphrasia mendoncae Samp.
- Scrophularia grandiflora DC.
- subsp. grandiflora DC.
- Scrophularia berminii Hoffmanns & Link
- Scrophularia sublyrata Brot.

COMPOSITAE

- Leuzea rhaponticoides Graells
-

ZAŁĄCZNIK VI

ZABRONIONE METODY I ŚRODKI CHWYTANIA I ZABIJANIA ORAZ ŚRODKI TRANSPORTU**a) Środki niedziałające selektywnie**

SSAKI

- Oślepienie lub okaleczenie zwierzęta używane jako wabiki
- Urządzenia do rejestracji na taśmach magnetycznych
- Urządzenia elektryczne lub elektroniczne, które mogą zabijać lub ogłuszać
- Sztuczne źródła światła
- Lustra i inne urządzenia oślepiające
- Urządzenia do oświetlania celów
- Noktowizyjne urządzenia strzeleckie, zawierające elektroniczne urządzenia powiększające oraz przetwarzające obraz
- Materiały wybuchowe
- Sieci niedziałające selektywnie zgodnie z ich zasadami i warunkami zastosowania
- Pułapki niedziałające selektywnie zgodnie z ich zasadami i warunkami zastosowania
- Kusze
- Trucizny lub przynęty zatrute albo zawierające środki usypiające
- Zadymianie i używanie gazu
- Automatyczna lub półautomatyczna broń palna z magazynkiem mieszczącym więcej niż dwie serie amunicji

RYBY

- Trucizna
- Materiały wybuchowe

b) Środki transportu

- Samoloty
 - Pojazdy silnikowe w ruchu
-